

Opdrachtgever

SZW

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Opdrachtnemer

SEOR: M. Spijkerman, O. Tanis

Onderzoek

Verdeelmodel WWB 2010

Inkomensdeel

Startdatum – 1 februari 2009

Einddatum – 1 juni 2009

Categorie

Toezicht en functioneren van sociale
zekerheid

Onderzoek verdeling budgetten WWB inkomensdeel 2010

Doel en vraagstelling

Beperkt onderzoek naar budgetverdeling Hoe om te gaan met budgetwijzigingen als gevolg van het vervallen van de eenmalige budgetdemping 2008-2009. Herschatten gewichten verdeelmaatstaven als gevolg van definitiewijzigingen en van bundeling budgetten van diverse inkomensregelingen.

Conclusie

Dit onderzoek vloeit voort uit drie ontwikkelingen. In de eerste plaats is een aantal definities van verdeelmaatstaven door gewijzigde meetmethodes bij het CBS veranderd waardoor herschatting van het verdeelmodel noodzakelijk is. In de tweede plaats worden met ingang van het uitvoeringsjaar 2010 de budgetten voor kleine uitkeringen (IOAW, IOAZ en Bbz) gebundeld met het budget voor het WWB inkomensdeel. Het totale macrobudget wordt vervolgens op basis van het verdeelmodel over de gemeenten verdeeld. In de derde plaats heeft zich in 2009 een relatief grote budgetdaling voor een groot aantal gemeenten voorgedaan. Om die reden is eenmalig een budgetdempingsregeling geïntroduceerd. In het onderzoek staan de volgende vragen centraal: (1) Hoe zal het verdeelmodel er na herschatting van de gewichten van de verdeelmaatstaven uitzien en hoe zien de herverdeeleeffecten er ten opzichte van de verdeelmodellen 2008 en 2009 uit?; (2) Zonder "dempingsregel" zou het budget voor sommige gemeenten in 2009 aanzienlijk lager zijn geweest dan in Wat was hiervan de voornaamste oorzaak; (3) Welke verschillen zijn te verwachten tussen de gemeentelijke budgetten voor 2009 en de gemeentelijke budgetten voor 2010.

Link naar bestand

<http://www.onderzoekwerkeninkomen.nl/rapporten/gcht1k38>

ONDERZOEK VERDELING BUDGETTEN WWB INKOMENSDEEL 2010

ONDERZOEK IN OPDRACHT VAN HET MINISTERIE VAN SZW

Marcel Spijkerman
Olivier Tanis

Datum

9 juni 2009

ONDERZOEK VERDELING BUDGETTEN WWB INKOMENSDEEL 2010

ONDERZOEK IN OPDRACHT VAN HET MINISTERIE VAN SZW

Contactpersoon Marcel Spijkerman

Adres SEOR, Erasmus Universiteit Rotterdam
Postbus 1738
3000 DR ROTTERDAM

Telefoon +31-10-4082751

Fax +31-10-4089650

E-mail spijkerman@ese.eur.nl

INHOUD

Samenvatting en conclusies	i
Herschating ten behoeve van het verdeelmodel 2010	i
Bundeling kleine uitkeringen met WWB inkomensdeel	i
Oorzaken van budgetdaling in uitvoeringsjaar 2009	ii
Verwachte budgetten 2010 ten opzichte van budgetten 2009	iii
1 Inleiding	1
1.1 onderzoeksvragen en aanpak	1
2 Herschating ten behoeve van het verdeelmodel 2010	4
2.1 Alternatieven voor de maatstaf gemiddelde banengroei	4
2.2 Conclusie	8
3 Bundeling kleine uitkeringen (IOAW, IOAZ en Bbz) met WWB inkomensdeel	9
3.1 De relatieve omvang van kleine uitkeringen	9
3.2 Alternatieven voor de bundeling van kleine uitkeringen met het WWB inkomensdeel	14
3.3 Budgetverschuivingen	16
3.4 Conclusie	19
4 Varianten verdeelmodel 2010	21
5 Oorzaken van de budgetverandering tussen 2008 en 2009	23
5.1 Budgetverschuivingen	24
5.2 Dempingsregeling	26
5.3 Verklaringen	27
5.4 Conclusies	28
6 Budgetten 2010 ten opzichte van 2009	30

VOORWOORD

Dit onderzoek is uitgevoerd door Olivier Tanis en Marcel Spijkerman. Het onderzoek heeft geprofiteerd van de bijdrage van een groot aantal betrokkenen.

We bedanken de leden van de klankbordgroep voor hun constructieve bijdrage aan het onderzoek en hun reacties op de verschillende voortgangsrapportages. In het bijzonder bedanken we Peter Oomens van het CBS voor de informatie over de achtergrond van de CBS statistieken over het aantal banen.

We bedanken Helga Bosch en Teun Eikelboom van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid voor het meedenken over dit onderzoek en voor hun flexibele opstelling.

Eventuele onvolkomenheden komen uiteraard geheel voor de rekening van de onderzoekers.

SAMENVATTING EN CONCLUSIES

HERSCHATTING TEN BEHOEVE VAN HET VERDEELMODEL 2010

Het verdeelmodel 2009 is herschat waarbij gebruik is gemaakt van uitgaven (per huishouden) van het jaar 2007 en geactualiseerde verdeelmaatstaven. Er is niet gezocht naar verbetermogelijkheden van het verdeelmodel.

De meetmethodiek van een aantal verdeelmaatstaven is veranderd. Het gaat hierbij om de maatstaven huurwoningen, en de maatstaven waarvoor gebruik gemaakt wordt van het aantal banen op COROP-niveau. In beide gevallen is er sprake van een (forse) trendbreuk tussen 2005 en 2006.

Met uitzondering van de verdeelmaatstaf banengroei heeft de veranderde meetmethodiek geen gevolgen voor het verdeelmodel. De verdeelmaatstaf banengroei meet de gemiddelde banengroei over een periode van 3 jaar. Deze maatstaf wordt met één jaar vertraging in het verdeelmodel opgenomen. Voor het verdeelmodel geijkt op uitgaven 2007 zou dus idealiter de banengroei over de periode 2003-2006 moeten worden meegenomen. De trendbreuk valt in deze periode met als gevolg dat de berekende gemiddelde banengroei hoge waarden aanneemt. Er moet dus gezocht worden naar een alternatief dat inhoudelijk correct is en zo actueel mogelijk is. Na toetsing van de alternatieven op deze criteria wordt voorgesteld om in het verdeelmodel uit te gaan van banengroei 2002-2005. Bij de overige analyses in het onderzoek is uitgegaan van modellen met dit alternatief voor banengroei erin verwerkt.

BUNDELING KLEINE UITKERINGEN MET WWB INKOMENSDEEL

Met ingang van het uitvoeringsjaar 2010 worden de budgetten voor kleine uitkeringen (IOAW, IOAZ en Bbz) gebundeld met het budget voor het WWB inkomensdeel. Het totale macrobudget wordt vervolgens op basis van het verdeelmodel over de gemeenten verdeeld. De vraag is hoe kleine uitkeringen het best kunnen worden meegenomen in het verdeelmodel en welke gevolgen dit heeft voor de budgetverdeling.

De verdeling van de uitgaven voor de kleine uitkeringen tussen gemeenten wijkt af van de verdeling van het WWB inkomensdeel. Het aandeel van de kleine uitkeringen in de totale uitgaven is voor kleine gemeenten groter dan voor grote gemeenten. Zo bedraagt in 2007 het gemiddelde aandeel van kleine uitkeringen in gemeenten met minder dan 25 duizend inwoners 7,3 procent terwijl dit voor de vier grootste gemeenten (G4) slechts 1,6 procent is. Er is ook sprake van een afwijkende verdeling tussen regio's. Het aandeel van kleine uitkeringen is veelal hoger in de landelijke regio's.

Er zijn twee varianten om de kleine uitkeringen mee te nemen in het verdeelmodel:

1. Schatting van het verdeelmodel op basis van alleen uitgaven WWB inkomensdeel per huishouden;
2. Schatting van het verdeelmodel op basis van uitgaven WWB inkomensdeel plus uitgaven kleine uitkeringen per huishouden;

Het toevoegen van de uitgaven voor kleine uitkeringen aan het verdeelmodel heeft tot gevolg dat de gewichten van het verdeelmodel veranderen. Zo neemt de vaste voet per huishouden toe, simpelweg omdat de gemiddelde totale uitgaven per huishouden hoger zijn dan alleen de uitgaven WWB inkomensdeel per huishouden. Voor de overige verdeelmaatstaven is het effect beperkt.

De gevolgen van het toevoegen van de kleine uitkeringen aan de verdeelsystematiek kunnen het best inzichtelijk worden gemaakt aan de hand van budgetverschuivingen voor groepen van gemeenten. Dit is gedaan voor zowel de variant waarin het verdeelmodel geijkt wordt op alleen de uitgaven voor het WWB inkomensdeel als de variant waarin het verdeelmodel geijkt wordt op de totale uitgaven. Wanneer de uitgaven voor de kleine uitkeringen worden meegenomen in de schatting blijken de budgetverschuivingen nagenoeg hetzelfde te zijn als in de huidige situatie waarin het budget WWB inkomensdeel wordt verdeeld op basis van de verdeelsystematiek waarin alleen uitgaven WWB inkomensdeel een rol spelen. De conclusie is dat de gevolgen van de bundeling van kleine uitkeringen met het WWB inkomensdeel zeer beperkt zijn zolang, bij het bepalen van de grondslagen, de kleine uitkeringen worden meegenomen in de verdeelsystematiek (variant 2)

OORZAKEN VAN BUDGETDALING IN UITVOERINGSJAAR 2009

Voor een aantal, met name kleinere gemeenten is het budget voor het WWB inkomensdeel in het uitvoeringsjaar 2009 substantieel lager dan het budget voor 2008. Vanwege de soms aanzienlijke budgetdalingen en het late tijdstip waarop de budgetten bekend zijn gemaakt is er om bestuurlijke redenen voor gekozen om de grootste budgetdalingen eenmalig in te perken (de dempingsregeling). Deze regeling houdt in dat de budgetten voor 2009 niet lager mogen zijn dan 90 procent van de definitieve budgetten voor 2008. De dempingsregeling is budgetneutraal hetgeen betekent dat gemeenten die er zonder dempingsregeling meer dan 10 procent op achteruit zouden zijn gegaan er geld bij krijgen, terwijl dit wordt gefinancierd door de overige gemeenten.

Om te bepalen wat de voornaamste oorzaak was van de budgetdaling is een aantal simulaties uitgevoerd:

- Uitgangssituatie: gebruik van verdeelmodel APE2008.25, waarbij de procedure voor uitvoeringsjaar 2009 is gevolgd (met de daarbij behorende verdeelmaatstaven en gewichten).
- Uitgaven $t-3$: gebruik van verdeelmodel APE2008.25 (met de daarbij behorende verdeelmaatstaven en gewichten), maar met gebruik van uitgaven $t-3$ in plaats van uitgaven $t-2$.
- Wijzigingen meetmethodiek: gebruik van verdeelmodel APE2008.25 (met de daarbij behorende verdeelmaatstaven en gewichten), uitgaven $t-2$, maar de waarden voor maatstaven waarvan de meetmethodiek is veranderd (percentage huurwoningen, percentage banen handel en horeca, procentuele banengroei en aantal banen in percentage van de beroepsbevolking) zijn wel geactualiseerd.¹

---

¹ Bij de berekening van de budgetten is besloten om de maatstaven waarvan de meetmethodiek is veranderd niet te actualiseren.

- Herschatten van het model: gebruik van een herschat model APE2008.25, uitgaven $t-2$, maar alle verdeelmaatstaven worden geactualiseerd.
- Gelijkstellen macrobudget: gebruik van verdeelmodel APE2008.25 (met de daarbij behorende verdeelmaatstaven en gewichten), uitgaven $t-2$, maar het macrobudget voor 2009 wordt gelijkgesteld aan het budget van 2008.

Op basis van de verschillende simulaties kan worden geconcludeerd dat het overslaan van een uitgavenjaar ($t-2$ in plaats van $t-3$) een belangrijke oorzaak is geweest van het feit dat een groot aantal gemeenten er in 2009 meer dan 10 procent op achteruit ging ten opzichte van 2008. Andere mogelijke oorzaken, zoals het niet herschatten van het verdeelmodel en het afnemen van het macrobudget, hebben weliswaar invloed, maar zijn niet de belangrijkste oorzaken.

Verder blijkt het dat voornamelijk kleine gemeenten onder de dempingsregeling vallen. Dit hangt samen met het feit dat kleine gemeenten geheel of gedeeltelijk op basis van historische uitgaven worden gebudgetteerd. Er blijkt namelijk een directe relatie te bestaan tussen de ontwikkeling van de historische uitgaven en de kans dat een gemeente in 2009 onder de dempingsregeling valt.

VERWACHTE BUDGETTEN 2010 TEN OPZICHTE VAN BUDGETTEN 2009

De dempingsregeling in 2009 was eenmalig. Dit roept de vraag op welke verschillen zijn te verwachten tussen de budgetten voor het uitvoeringsjaar 2009 (inclusief dempingsregeling) en de budgetten voor het uitvoeringsjaar 2010.

Om deze vraag te beantwoorden wordt berekend wat de te verwachten budgetten voor het uitvoeringsjaar 2010 zullen zijn en de uitkomsten te vergelijken met de budgetten voor het uitvoeringsjaar 2009. De te verwachten budgetten voor het uitvoeringsjaar 2010 zijn berekend op basis van de volgende aannames en beperkingen:

1. Het macrobudget voor zowel WWB inkomensdeel 65- als 65+ wordt gelijk gesteld aan de (voorlopige) macrobudgetten van 2009;
2. Het objectieve verdeelmodel wordt herschat en herijkt op uitgaven 2007;
3. Er vindt geen correctie plaats voor het aantal huishoudens omdat het aantal huishoudens 2009 niet bekend is;
4. Er wordt voor de historische uitgaven net als voor het uitvoeringsjaar 2009 uitgegaan van het tijdstip $t-2$. Voor het uitvoeringsjaar 2010 betekent dit dat moet worden uitgegaan van uitgaven 2008. Deze zijn (op het moment van onderzoek) niet voor alle gemeenten bekend. Voor gemeenten waarvoor uitgaven 2008 nog niet bekend zijn, worden uitgaven 2007 gebruikt zonder verdere correctie².
5. Er wordt bij de berekening van de budgetten uitgegaan van de meest actuele scores op de kenmerken in het verdeelmodel.

---

² Op het moment waarop de analyses zijn uitgevoerd ontbraken de uitgaven 2008 voor 16 gemeenten. Het gaat hierbij met name om kleine gemeenten.

Ontwikkelingen in het macrobudget hebben uiteraard grote invloed op de gemeentelijke budgetten in 2010. Daarom is ook berekend wat de verwachte budgetten voor het uitvoeringsjaar 2010 zijn wanneer het macrobudget met een zelfde percentage daalt als in 2009 (ten opzichte van het uitvoeringsjaar 2008).

Uit de analyse blijkt dat wanneer het macrobudget voor het uitvoeringsjaar 2010 gelijk is aan dat van 2009 26 gemeenten er meer dan 10 procent op achteruitgaan ten opzichte van 2009. Wanneer het macrobudget met een zelfde percentage daalt als in 2009, is het aantal gemeenten dat er meer dan 10 procent op achteruitgaat gelijk aan 51. Deze aantallen zijn veel kleiner dan het aantal gemeenten (158) dat er in 2009 meer dan 10 procent op zou zijn achteruitgegaan indien de eenmalige dempingsregeling niet was toegepast.

1 INLEIDING

Met de Wet werk en bijstand (WWB) die op 1 januari 2004 in werking is getreden, hebben gemeenten een grote mate van autonomie gekregen in de vormgeving van beleid en de uitvoering daarvan. Daartegenover staat dat gemeenten volledig financieel verantwoordelijk zijn geworden voor de uitvoering van de WWB. Alle gemeenten ontvangen een budget om de bijstandsuitgaven te bekostigen. De manier waarop de budgetten worden bepaald hangt af van het aantal inwoners van de gemeenten. Het budget van kleine gemeenten (<25 duizend inwoners) wordt geheel bepaald op basis van historische uitgaven. Middelgrote gemeenten (25-40 duizend inwoners) worden deels op basis van historische uitgaven en deels op basis van het objectieve verdeelmodel gebudgetteerd. De budgetten voor grote gemeenten (>40 duizend inwoners) worden volledig bepaald op basis van het objectieve verdeelmodel.

In 2008 is besloten om het objectieve verdeelmodel voor het uitvoeringsjaar 2009 niet aan te passen. Wel is er in dat jaar onderzoek gedaan naar verbetermogelijkheden voor het verdeelmodel 2010. Dit onderzoek is in maart 2009 afgerond. Er heeft zich een aantal ontwikkelingen voorgedaan die voor het ministerie aanleiding gaven voor een nieuw beperkt onderzoek.

- Een aantal definities van verdeelmaatstaven is door gewijzigde meetmethodes bij het CBS veranderd waardoor herschatting van het verdeelmodel noodzakelijk is;
- Met ingang van 2010 worden kleine uitkeringen gebundeld met het WWB inkomensdeel;
- In 2009 heeft zich een relatief grote budgetdaling voor een relatief groot aantal gemeenten voorgedaan. Om die reden is eenmalig in 2009 een budgetdempingsregeling geïntroduceerd.

1.1 ONDERZOEKSVRAGEN EN AANPAK

In het onderzoek staan de volgende onderzoeksvragen centraal:

1. *Hoe zal het verdeelmodel er na herschatting van de gewichten van de verdeelmaatstaven uitzien en hoe zien de herverdeeleffecten er ten opzichte van de verdeelmodellen 2008 en 2009 uit?*

Voor wat betreft de herschatting van het verdeelmodel zijn er in de context van dit onderzoek twee zaken van belang:

- Uitbreiding van het verdeelmodel met gemeentelijke uitkeringen IOAW, IOAZ en Bbz 2004;
- Gewijzigde meetmethodiek voor een aantal maatstaven (huurwoningen en arbeidsmarktfactoren) in het verdeelmodel;

De centrale onderzoeksvraag bij de herschatting van het verdeelmodel is hoe het verdeelmodel er na herschatting uit ziet en hoe de resulterende herverdeeleffecten zich verhouden tot die van de

verdeelmodellen 2008 en 2009. Om dit te bepalen worden voor het jaar waarvoor de definitieve uitgaven bekend zijn (2007) de volgende modellen geschat:

- Model volgens de huidige specificatie van het verdeelmodel (APE2008.25 ofwel het verdeelmodel 2009) maar met geactualiseerde waarden voor de verschillende maatstaven en alleen uitgaven WWB inkomensdeel als te verklaren variabele;
- Een zelfde model maar dan met als te verklaren variabele de totale uitgaven bestaande uit WWB inkomensdeel en de uitgaven voor IOAW, IOAZ en Bbz 2004³.

Vervolgens zullen we voor elk van deze modellen de herverdeeleeffecten berekenen en onderling vergelijken. Hierbij worden bij de presentatie de herverdeeleeffecten ingedeeld naar grootteklasse van gemeenten en regio. Naast de herverdeeleeffecten zal ook worden gekeken naar de budgetverschuivingen die optreden als gevolg van verschillen in de specificaties van de modellen. Ook hierbij worden bij de presentatie de resultaten ingedeeld naar grootteklasse van gemeenten en regio.

Naast een onderlinge vergelijking van verschillende varianten van het verdeelmodel voor het zelfde jaar zal ook een vergelijking gemaakt worden met de herverdeeleeffecten van de verdeelmodellen uit het voorgaande jaar.

2. Zonder “dempingsregel” zou het budget voor sommige gemeenten in 2009 aanzienlijk lager zijn geweest dan in 2008. Wat was hiervan de voornaamste oorzaak?

Om te bepalen wat de bijdrage is geweest van elk van deze vier mogelijke oorzaken stellen wij voor de gemeentelijke budgetten te simuleren voor alternatieve situaties. Het gaat hierbij om de volgende simulaties:

- Uitgangssituatie: gebruik van verdeelmodel APE2008.25, waarbij de procedure voor uitvoeringsjaar 2009 is gevolgd (met de daarbij behorende verdeelmaatstaven en gewichten).
- Uitgaven $t-3$: gebruik van verdeelmodel APE2008.25 (met de daarbij behorende verdeelmaatstaven en gewichten), maar met gebruik van uitgaven $t-3$ in plaats van uitgaven $t-2$.
- Wijzigingen meetmethodiek: gebruik van verdeelmodel APE2008.25 (met de daarbij behorende verdeelmaatstaven en gewichten), uitgaven $t-2$, maar de waarden voor maatstaven waarvan de meetmethodiek is veranderd (percentage huurwoningen, percentage banen handel en horeca, procentuele banengroei en aantal banen in percentage van de beroepsbevolking) zijn wel geactualiseerd.⁴
- Herschatten van het model: gebruik van een herschat model APE2008.25, uitgaven $t-2$, maar alle verdeelmaatstaven worden geactualiseerd.

---

³ Bij de Bbz gaat het alleen om de uitgaven voor levensonderhoud en niet om de overige componenten van deze regeling (uitgaven voor kapitaalverstrekking).

⁴ Bij de berekening van de budgetten is besloten om de maatstaven waarvan de meetmethodiek is veranderd niet te actualiseren.

- Gelijkstellen macrobudget: gebruik van verdeelmodel APE2008.25 (met de daarbij behorende verdeelmaatstaven en gewichten), uitgaven $t-2$, maar het macrobudget voor 2009 wordt gelijkgesteld aan het budget van 2008.

Voor elk van deze varianten worden de budgetten van alle gemeenten (dus ook kleine gemeenten) berekend waarbij de gebruikelijke procedure wordt gevolgd zoals ook SZW die toepast voor de berekening van de gemeentelijke budgetten. Door de verschillen in de berekende budgetten tussen deze varianten en de werkelijke budgetten van het uitvoeringsjaar 2009 te vergelijken kan worden bepaald wat de belangrijkste oorzaak is van de relatief sterke daling van de budgetten voor sommige gemeenten.

3. *Welke verschillen zijn te verwachten tussen de gemeentelijke budgetten voor 2009 (dus inclusief “dempingsregel”) en de gemeentelijke budgetten voor 2010, na herschatting en exclusief “dempingsregeling”?*

Het verdeelmodel wordt herschat als onderdeel van de eerste onderzoeksvraag. Op basis van de nieuwe gewichten en geactualiseerde gegevens worden de verwachte budgetten voor 2010 berekend. Hierbij wordt rekening gehouden met ex-ante inperking van de herverdeeleeffecten. Vervolgens worden de berekende budgetten (voor alle gemeenten) vergeleken met die van 2009 en op basis van deze vergelijking kan worden bepaald of er sprake is van grote verschillen tussen de twee uitvoeringsjaren.

2 HERSCHATTING TEN BEHOEVE VAN HET VERDEELMODEL 2010

2.1 ALTERNATIEVEN VOOR DE MAATSTAF GEMIDDELDE BANENGROEI

Het huidige objectieve verdeelmodel WWB inkomensdeel dateert van 2007 en is voor het eerst toegepast voor de berekening van de budgetten voor het uitvoeringsjaar 2008. In tegenstelling tot voorgaande uitvoeringsjaren is het verdeelmodel niet herijkt voor het uitvoeringsjaar 2009. Voor de berekening van de budgetten in het uitvoeringsjaar 2009 is gebruik gemaakt van dezelfde gewichten als voor het uitvoeringsjaar 2008. Regelmatige herijking is wenselijk voor een goede werking van de verdeelsystematiek. Daarom wordt in dit onderzoek het verdeelmodel herijkt ten behoeve van de berekening van de budgetten voor het uitvoeringsjaar 2010.

Het onderzoek heeft niet tot doel om verbetermogelijkheden voor het objectieve verdeelmodel te identificeren. Daarom wordt uitgegaan van de maatstaven (en de definities daarvan) die zijn opgenomen in het huidige verdeelmodel. Bij de herijking wordt uitgegaan van de bruto-uitgaven van gemeenten in 2007, het meest recente jaar waarvoor definitieve uitgaven bekend zijn.

Bij de herijking van het verdeelmodel wordt niet alleen uitgegaan van een nieuw uitgavenjaar (2007) maar worden ook de scores op de maatstaven geactualiseerd. Bij het kenmerk banengroei op COROP-niveau roept dit de vraag op hoe om te gaan met een wijziging in meetmethodiek. Het aantal banen van werknemers werd in het verleden bepaald op basis van de Enquête Werkgelegenheid en Lonen (EWL). De EWL is gestopt in 2005 en opgevolgd door een methodiek die we hier zullen aanduiden als WALVIS. Met ingang van 2006 is het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) overgegaan op WALVIS. Er is dus geen sprake van een overlappend jaar. Gevolg van de veranderde meetmethodiek is dat er een trendbreuk is ontstaan tussen 2005 en 2006. Deze trendbreuk is substantieel. Het totaal aantal banen op nationaal niveau bedroeg in 2005 circa 7 miljoen terwijl in 2006 circa 7,7 miljoen banen gemeten werden, een toename van bijna 10 procent (zie bijlage 2 voor een meer gedetailleerd overzicht). De vraag is hoe in het verdeelmodel moet worden omgegaan met deze trendbreuk. Voor een model dat is geijkt op uitgaven 2007 zou in principe moeten worden uitgegaan van de gemiddelde banengroei 2003-2006. De trendbreuk 2005/2006 valt dus midden in deze periode. Het gevolg is dat de gemiddelde jaarlijkse groei onrealistisch hoog is.

De veranderde meetmethodiek blijft ook in de komende jaren aandacht vragen. Pas wanneer de banengroei voor 2010 beschikbaar is kan de gemiddelde banengroei over een periode van drie jaar worden berekend waarbij kan worden uitgegaan van cijfers die afkomstig zijn van dezelfde meetmethodiek (WALVIS).

In dit onderzoek is een aantal alternatieven voor de maatstaf gemiddelde banengroei onderzocht:

1. banengroei 2001 – 2004, (voorlopig⁵);
2. banengroei 2001 – 2004, (nader voorlopig);
3. banengroei 2002 – 2005, (voorlopig);
4. banengroei 2002 (nader voorlopig) – 2005 (voorlopig);
5. banengroei 2003 – 2006, (nader voorlopig);
6. banengroei 2006 – 2007, (voorlopig);
7. banengroei 2004 – 2005 (voorlopig) en 2006 – 2007 (voorlopig).

Het verdeelmodel is herijkt voor elk van deze alternatieven. De uitkomsten van deze exercitie staan in tabel 1.

---

⁵ Het CBS publiceert eerst voorlopige cijfers over het aantal banen op COROP niveau. Wanneer na verloop van tijd betere informatie beschikbaar komt, worden deze cijfers eventueel aangepast en aangeduid als nader voorlopige cijfers. Weer later worden de cijfers eventueel opnieuw aangepast tot definitieve cijfers. Verschillen tussen voorlopige, nader voorlopige en definitieve cijfers kunnen substantieel zijn. Het CBS geeft aan dat de huidige voorlopige en nader voorlopige cijfers afkomstig van de EWL niet zullen worden aangepast.

Tabel 1 Varianten verdeelmodel 2010; verschillende definities voor banengroei; geijkt op uitgaven 2007

	Uitgangsmodel	Alternatieve kenmerken banengroei						
		2001v/ 2004v	2001nv/ 2004nv	2002v/ 2005v	2002nv/ 2005v	2003nv/ 2006nv	2006nv/ 2007v	2004/2005v- 2006v/2007v
Vaste voet	2899.304	2908.349	2987.199	2773.400	2801.018	2792.825	2764.093	2773.455
Lage inkomens	27.384	23.407	23.392	23.128	22.837	22.608	22.705	22.390
Eenouder huishoudens	90.663	68.762	69.430	68.805	68.413	67.850	67.217	66.981
Arbeidsongeschikten	-24.167	-24.635	-24.982	-24.234	-23.755	-23.466	-22.959	-23.070
Allochtonen	<u>3.308</u>	5.284	5.239	5.235	5.387	5.209	5.400	5.363
Lage opleiding	5.737	4.613	4.743	4.880	4.790	5.011	4.669	4.852
Huurwoningen	4.175	3.295	3.286	3.377	3.406	3.357	3.544	3.565
Bevolkingsgroei	<u>-13.239</u>	-26.966	-26.377	-27.072	-27.537	-27.464	-27.920	-27.595
Regionaal klantenpotentieel	1.679	1.664	1.674	1.682	1.674	1.717	1.647	1.686
Stedelijkheid	-1.381	-1.312	-1.334	-1.319	-1.299	-1.251	-1.217	-1.251
Werkenden/beroepsbevolking	-29.172	-29.288	-30.033	-28.188	-28.370	-28.783	-27.628	-27.637
Banen handel & horeca	-21.198	-17.609	-17.787	-17.375	-17.364	-15.445	-18.374	-18.120
Banengroei	-21.191	<u>-10.724</u>	<u>-15.243</u>	<u>-9.957</u>	<u>-9.262</u>	-12.482	<u>-0.370</u>	<u>-5.080</u>
Banen/beroepsbevolking	-3.085	-2.359	-2.435	-2.192	-2.258	-1.776	-2.345	-2.399
Verklaringsgraad	95,9	95,6	95,7	95,6	95,6	95,7	95,5	95,6
Aantal gemeenten	194	203	203	203	203	203	203	203

Onderstreept: niet significant op het niveau van 5%

Vet en onderstreept: niet significant op het niveau van 10%

Bron: SEOR

In tabel 1 worden de uitkomsten van de verschillende alternatieven voor het kenmerk banengroei gepresenteerd. Hierbij valt op dat met uitzondering van de banengroei over de periode 2003-2006 (alternatief 5) geen van de alternatieven significant is op het niveau van 5 procent. Opvallend is dat gemiddelde banengroei over een recentere periode (2002-2005) geen significant effect heeft terwijl banengroei over 2001-2004 (en dus minder actueel) wel een significant effect heeft, zij het alleen op het niveau van 10 procent.

De uitwerking van de verschillende alternatieven in het verdeelmodel is ook uitgedrukt in de gemiddelde herverdeeeffecten. Deze staan in tabel 2.

Tabel 2 Ongewogen absolute herverdeeeffecten voor verschillende definities van de banengroei

Grootteklasse van gemeenten	Uitgangsmodel	2001v/2004v	2001nv/2004nv	2002v/2005v	2002nv/2005v	2003nv/2006nv	2006nv/2007v	2004/2005v-2006v/2007v
25-40 duizend	16.69	18.45	18.60	18.68	18.67	18.71	18.38	18.38
40-60 duizend	11.40	12.49	12.41	12.41	12.40	12.38	12.73	12.63
60-100 duizend	11.00	11.83	11.92	11.91	11.88	11.85	11.95	12.06
100-250 duizend	7.86	10.30	10.00	10.21	10.26	10.26	10.30	10.23
>250 duizend	6.70	4.62	4.56	4.67	4.63	4.71	4.59	4.60
Totaal	13.40	15.03	15.07	15.13	15.13	15.14	15.06	15.05

Bron: SEOR

In vergelijking met het uitgangsmodel zijn de totale gemiddelde herverdeeeffecten toegenomen. Opvallend is dat voor alle grootteklassen van gemeenten de herverdeeeffecten toenemen maar niet voor gemeenten met meer dan 250 duizend inwoners (G4). De herverdeeeffecten voor deze groep nemen vrij sterk af. De gemiddelde herverdeeeffecten verschillen niet veel tussen de varianten voor het verdeelmodel 2010. Dit geldt zowel voor de totale herverdeeeffecten als voor de herverdeeeffecten naar grootteklasse.

Statistische significantie is in de context van het objectieve verdeelmodel niet het belangrijkste criterium. Er wordt immers geen onderzoek gedaan naar verbetermogelijkheden voor het objectieve verdeelmodel. Naar verwachting zullen de maatstaven in het verdeelmodel de komende jaren niet worden aangepast. Of een maatstaf bij herijking al dan niet significant is wordt daarmee minder belangrijk. Een tweetal andere criteria zijn wel doorslaggevend:

- Inhoudelijke juistheid van de maatstaven;
- Actualiteit van de maatstaven;

Met inhoudelijke juistheid van de maatstaven wordt bijvoorbeeld bedoeld dat de gebruikte gegevens consistent zijn gebaseerd op een zelfde meetmethodiek. Wanneer wordt uitgegaan van banengroei over de periode 2003-2006 (alternatief 5), dan zijn de gegevens die voor de berekening worden gebruikt afkomstig van verschillende methoden (EWL en WALVIS) waarbij bovendien sprake is van een forse trendbreuk. Dit betekent dat dit alternatief niet voldoet aan het criterium van inhoudelijke juistheid. Een zelfde redenering is van toepassing op het alternatief waarbij het jaar van de trendbreuk wordt overgeslagen (alternatief 7).

Het peilmoment van de scores op de maatstaven moet aansluiten bij de actualiteit. Dit betekent dat bij de herijking van het verdeelmodel ook de gemiddelde banengroei zo goed mogelijk moet aansluiten bij de uitgaven WWB die voor de herijking worden gebruikt (2007 in dit onderzoek). Op grond van dit criterium kan geen gebruik worden gemaakt van banengroei over de periode 2001-2004 (alternatieven 1 en 2, en in mindere mate alternatief 3). Er zijn immers actuelere cijfers beschikbaar. Het alternatief waarbij wordt uitgegaan van banengroei over de periode 2006-2007 voldoet ook niet. Ten eerste wordt in het verdeelmodel het kenmerk banengroei op peilmoment *t-1* meegenomen. De reden om dit kenmerk vertraagd op te nemen is dat de effecten van de conjunctuur pas na enige tijd zichtbaar worden in de bijstandsuitgaven. Voor de herijking

wordt uitgegaan van uitgaven 2007 en wanneer gebruik wordt gemaakt van de jaren 2006-2007 wordt de banengroei dus niet vertraagd meegenomen. Ten tweede wordt de gemiddelde banengroei in het verdeelmodel berekend over een periode van drie jaar en niet over slechts één jaar.

In de rest van dit onderzoek is uitgegaan van het verdeelmodel met de gemiddelde banengroei over de periode 2002nv-2005v.

2.2 CONCLUSIE

Als gevolg van een veranderde meetmethodiek (EWL -> WALVIS) is er sprake van een trendbreuk tussen 2005/2006 in het aantal banen op COROP niveau. Dit leidt tot de vraag hoe om te gaan met het kenmerk banengroei dat is gedefinieerd als de gemiddelde banengroei over een periode van drie jaar. Er zijn verschillende alternatieven getoetst op hun uitwerking in het verdeelmodel. Bij de beoordeling van deze alternatieven wordt met name gelet op de inhoudelijke verdedigbaarheid, (inhoudelijke juistheid en actualiteit). De conclusie is dat voor de herijking van het verdeelmodel het best kan worden uitgegaan van de gemiddelde banengroei 2002-2005.

3 BUNDELING KLEINE UITKERINGEN (IOAW, IOAZ EN BBZ) MET WWB INKOMENSDEEL

Naast de gewone bijstand is er een aantal kleinere regelingen, te weten de IOAW⁶, IOAZ⁷ en de Bbz.⁸ Deze kleine uitkeringen worden momenteel voor een belangrijk deel verdeeld op basis van historische uitgaven maar er is een wetsvoorstel naar de Tweede Kamer verzonden waarmee met ingang van het uitvoeringsjaar 2010 de budgetten voor deze uitkeringen zullen worden gebundeld met het budget WWB inkomensdeel⁹. In dit hoofdstuk wordt besproken op welke manieren bij de schatting van de gewichten van de verdeling hier rekening mee kan worden gehouden. Daarbij wordt eerst ingegaan op de relatieve omvang van de kleine uitkeringen in de totale uitgaven (WWB plus kleine uitkeringen). Vervolgens worden de gevolgen van het bundelen van kleine uitkeringen met de budgetten voor de WWB besproken.

3.1 DE RELATIEVE OMVANG VAN KLEINE UITKERINGEN

Hoewel de IOAW, IOAZ en de Bbz bijstandsgelateerde uitkeringen zijn bestaat de mogelijkheid dat de verdeling van deze uitkeringen tussen gemeenten afwijkt van het WWB inkomensdeel. De mate waarin dit verschilt is mede bepalend voor de gevolgen van bundeling van de kleine uitkeringen met het budget voor het WWB inkomensdeel. Om hierin inzicht te krijgen worden in deze paragraaf de uitkomsten van een aantal beschrijvende analyses besproken.

In figuur 1 wordt het cumulatieve aandeel van uitgaven in de totale uitgaven grafisch weergegeven voor zowel de kleine uitkeringen als de WWB waarbij gemeenten zijn gesorteerd op volgorde van het aantal inwoners (van klein naar groot). Hieruit volgt dat de aandelen in de WWB en in de kleine uitkeringen samenhangen met gemeentegrootte. Het cumulatieve aandeel van kleinere gemeenten is voor de kleine uitkeringen groter dan die voor het WWB inkomensdeel.

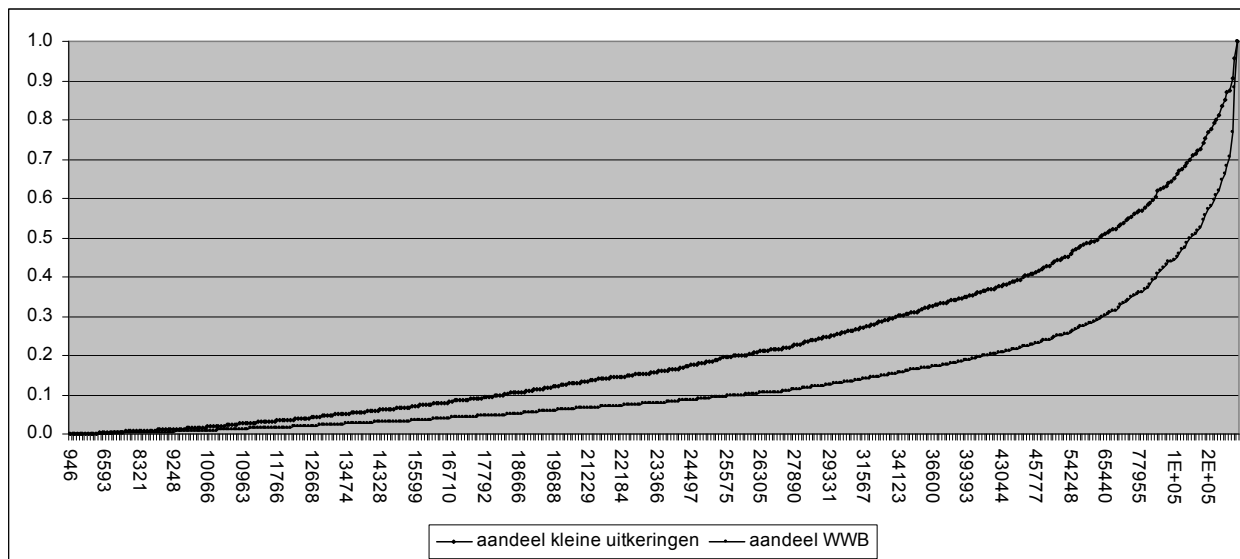
⁶ Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers.

⁷ Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen.

⁸ Besluit bijstandverlening zelfstandigen. Het gaat in dit onderzoek alleen om de component 'kosten voor levensonderhoud'

⁹ het wetsvoorstel tot bundeling van een aantal kleine inkomensregelingen met het WWB inkomensdeel is op 8 april aan de Tweede Kamer gezonden (Kamerstuk 31927 nr. 1 t/m 4).

Figuur 1 Cumulatieve aandelen van de WWB en kleine uitkeringen in volgorde van gemeentegrootte, uitgaven 2007

Bron: SZW, bewerking SEOR

In tabel 3 zijn de uitgaven voor de kleine uitkeringen en het WWB inkomensdeel berekend voor verschillende grootteklassen van gemeenten. Naast de niveaus van de uitgaven wordt ook het aandeel van deze uitgaven in de totale uitgaven gepresenteerd.

Tabel 3 *Omvang en verdeling van uitgaven kleine uitkeringen en WWB inkomensdeel naar grootteklassen van gemeenten, 2006 en 2007 (mln. Euro)*

	IOAW		IOAZ		Bbz		Kleine uitkeringen		WWB		Totaal
	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%	€
Uitgaven 2006											
0-25 duizend	19.9	5.0	6.3	1.6	5.4	1.4	31.6	7.9	368.8	92.1	400.3
25-40 duizend	18.3	4.0	6.1	1.3	6.1	1.3	30.6	6.6	431.4	93.4	462.0
40-60 duizend	12.9	3.3	3.5	0.9	5.0	1.3	21.4	5.5	367.0	94.5	388.2
60-100 duizend	14.9	2.1	3.6	0.5	8.8	1.2	27.3	3.8	687.0	96.2	714.5
100-250 duizend	17.9	1.7	4.5	0.4	14.1	1.3	36.5	3.5	1013.3	96.6	1049.5
>250 duizend	13.8	1.0	3.1	0.2	5.5	0.4	22.4	1.6	1334.0	98.3	1357.0
Totaal	97.6	2.2	27.1	0.6	44.9	1.0	169.7	3.9	4201.5	96.1	4371.5
Uitgaven 2007											
0-25 duizend	16.0	4.3	5.6	1.5	5.8	1.6	27.4	7.3	346.0	92.7	373.5
25-40 duizend	15.0	3.4	5.4	1.3	7.2	1.7	27.6	6.4	406.3	93.6	434.0
40-60 duizend	10.9	3.0	3.6	1.0	5.7	1.6	20.2	5.6	342.6	94.4	362.8
60-100 duizend	12.1	1.8	3.3	0.5	9.4	1.4	24.9	3.8	631.1	96.2	656.2
100-250 duizend	14.3	1.5	4.4	0.4	16.1	1.6	34.8	3.5	946.3	96.5	981.1
>250 duizend	10.7	0.8	2.8	0.2	6.8	0.5	20.4	1.6	1251.2	98.3	1272.4
Totaal	78.9	1.9	25.3	0.6	51.2	1.3	155.3	3.8	3923.6	96.2	4079.9

Bron: SZW bewerking SEOR

Uit de tabel blijkt dat de omvang van de kleine uitkeringen ten opzichte van de uitgaven van het WWB inkomensdeel gering is. Voor alle gemeenten tezamen bedraagt het aandeel van de kleine uitkeringen in het totaal van alle uitkeringen nog geen 4 procent. Er is echter wel sprake van een verschil tussen de grootteklassen van gemeenten. De omvang van de kleine uitkeringen als percentage van het totaal neemt af met de grootte van de gemeenten. Voor de groep kleine gemeenten (0-25 duizend inwoners) bedraagt het aandeel van de kleine uitkeringen 7 á 8 procent. Dit aandeel neemt geleidelijk af tot slechts 1,6 procent voor gemeenten met meer dan 250 duizend inwoners (G4). Ook voor de IOAW en de IOAZ afzonderlijk neemt het aandeel geleidelijk af met het aantal inwoners. Dit geldt echter niet voor de Bbz. Voor de verschillende grootteklassen met minder dan 250 duizend inwoners is het aandeel in de totale uitgaven ongeveer gelijk (circa 1,3 procent in 2006 en 1,6 procent in 2007). Voor gemeenten met meer dan 250 duizend inwoners (G4) is het aandeel in beide jaren veel kleiner.

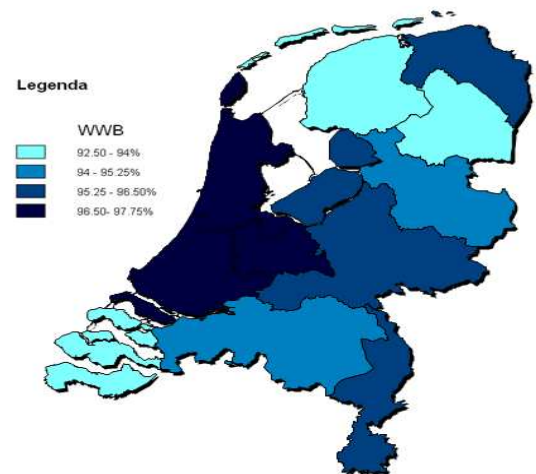
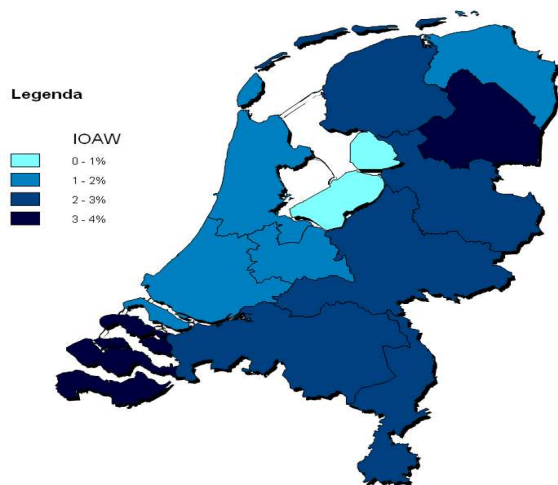
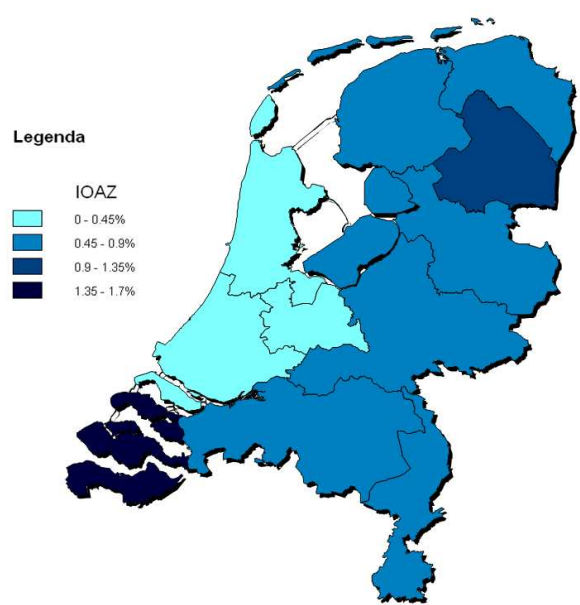
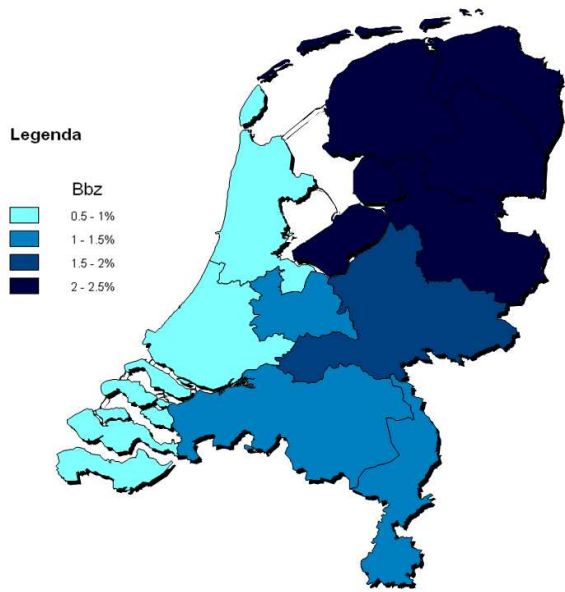
Tabel 4 Omvang en verdeling van uitgaven kleine uitkeringen en WWB inkomensdeel naar landsdeel, 2006 en 2007 (mln. Euro)

	IOAW		IOAZ		Bbz		Kleine uitkeringen		WWB		Totaal
	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%	€
Uitgaven 2006											
Noord	14.3	2,9	4.0	0,8	8.2	1,7	26.5	5,4	464.0	94,6	490.4
Oost	16.9	2,2	6.6	0,9	11.6	1,5	35.1	4,7	719.3	95,3	754.5
West	40.5	1,7	10.5	0,4	17.0	0,7	68.0	2,9	2286.6	97,1	2354.7
Zuid	25.9	3,4	6.1	0,8	8.1	1,1	40.1	5,2	730.9	94,8	771.0
Totaal	97.6	2,2	27.1	0,6	44.9	1,0	169.7	3,9	4200.8	96,1	4370.5
Uitgaven 2007	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%	€
Noord	12.5	2,7	3.6	0,8	10.3	2,2	26.3	5,7	435.2	94,3	461.5
Oost	14.3	2,0	6.0	0,9	14.1	2,0	34.5	4,9	667.4	95,1	701.9
West	30.6	1,4	9.7	0,4	18.2	0,8	58.6	2,7	2138.9	97,3	2197.5
Zuid	21.5	3,0	5.9	0,8	8.5	1,2	35.9	5,0	682.6	95,0	718.6
Totaal	78.9	1,9	25.3	0,6	51.2	1,3	155.3	3,8	3924.2	96,2	4079.5

Bron: SEOR

In tabel 4 zijn de uitgaven voor de IOAW, IOAZ, Bbz en de WWB en de aandelen daarvan in de totale uitgaven uitgesplitst naar landsdeel. De relatieve omvang van de kleine uitkeringen verschilt ook tussen de vier landsdelen. In de regio west is de relatieve omvang van de kleine uitkeringen kleiner dan in de overige landsdelen. In het landsdeel noord is de relatieve omvang van de kleine uitkeringen twee keer zo groot als in het landsdeel west.

Het aandeel van de uitgaven voor de kleine uitkeringen in de totale uitgaven zijn per uitkering (IOAW, IOAZ, Bbz en WWB) weergegeven in de onderstaande kaartjes. De kaartjes bevestigen het beeld dat in regio's buiten de Randstad het aandeel van de uitgaven voor de kleine uitkeringen het grootst is. Wel zijn er verschillen tussen de kleine uitkeringen. De hoogste aandelen voor de Bbz worden gevonden in de noordelijke provincies. Voor de IOAZ zijn dit de provincies Zeeland en Drenthe. Flevoland heeft het laagste aandeel IOAW terwijl Zeeland en Drenthe het hoogste aandeel IOAW hebben.

3.2 ALTERNATIEVEN VOOR DE BUNDELING VAN KLEINE UITKERINGEN MET HET WWB INKOMENSDEEL

Met ingang van het uitvoeringsjaar 2010 zullen de budgetten voor de kleine uitkeringen worden gebundeld met die van het WWB inkomensdeel. Er zijn in beginsel twee varianten voor de bundeling van deze budgetten:

1. De gewichten van het verdeelmodel dat is geijkt op uitgaven van het WWB inkomensdeel worden gebruikt om het totale budget (WWB inkomensdeel en de kleine uitkeringen) te verdelen;
2. Het verdeelmodel wordt geijkt op de totale uitgaven (WWB inkomensdeel plus kleine uitkeringen) en de resulterende gewichten worden gebruikt om het totale budget (WWB inkomensdeel en de kleine uitkeringen) te verdelen.

De verdeelmodellen voor deze twee varianten worden gepresenteerd in tabel 5. Om inzicht te krijgen in de mate waarin de maatstaven in het objectieve verdeelmodel de uitgaven voor de kleine uitkeringen verklaren is een derde kolom toegevoegd met de gewichten voor alleen de uitgaven voor de kleine uitkeringen. De drie modellen zijn geschat voor de uitgaven van twee jaren, te weten 2006 en 2007.

Tabel 5 Gewichten van de verdeelmodellen geijkt op uitgaven WWB, totale uitgaven (WWB plus kleine uitkeringen) en alleen kleine uitkeringen (2006 en 2007)

	Model uitgaven 2006			Model uitgaven 2007		
	Zonder kleine uitkeringen	Met kleine uitkeringen	Alleen kleine uitkeringen	Zonder kleine uitkeringen	Met kleine uitkeringen	Alleen kleine uitkeringen
Vaste voet	2610.229	2927.338	291.737	2801.018	3130.895	301.725
Lage inkomens	28.034	29.368	1.230	22.837	24.204	1.286
Eenouder huishoudens	75.517	75.519	<u>0.557</u>	68.413	68.407	<u>1.220</u>
Arbeidsongeschikten	-25.307	-26.177	<u>-0.718</u>	-23.755	-23.740	<u>0.299</u>
Allochtonen	5.517	5.248	-0.304	5.387	5.036	-0.458
Lage opleiding	6.330	6.759	0.476	4.790	4.869	<u>-0.013</u>
Huurwoningen	2.622	2.445	-0.364	3.406	3.231	-0.262
Bevolkingsgroei	-22.592	-24.060	-2.475	-27.537	-29.337	-2.359
Regionaal klantenpotentieel	1.662	1.707	0.048	1.674	1.725	0.043
Stedelijkheid	-1.137	-1.253	<u>-0.070</u>	-1.299	-1.407	-0.090
Werkenden/beroepsbevolking	-26.049	-28.819	-2.665	-28.370	-31.239	-2.595
Banen handel & horeca	-20.757	-21.936	-0.889	-17.364	-18.599	-1.230
Banengroei	-24.269	-25.721	<u>-1.046</u>	<u>-9.262</u>	<u>-8.089</u>	1.923
Banen/beroepsbevolking	-3.447	-3.718	<u>-0.127</u>	-2.258	-2.481	-0.156
Aantal gemeenten	203	203	203	203	203	203
Verklaringsgraad	95.9	95.9	49.8	95.6	95.6	60.3

Onderstreept: niet significant op het niveau van 5%

Vet en onderstreept: niet significant op het niveau van 10%

Bron: SEOR

Wanneer we kijken naar de gewichten van het verdeelmodel met en het model zonder kleine uitkeringen dan blijkt dat de verschillen gering zijn. De gewichten nemen in (absolute) omvang toe, omdat de te verklaren variabele (uitgaven per huishouden) toeneemt wanneer ook de kleine uitkeringen worden meegenomen. De verklaringsgraad is voor beide modellen gelijk.

Er is ook bekeken hoe het verdeelmodel presteert wanneer alleen kleine uitkeringen (per huishouden) worden verklaard door de kenmerken in het model. De omvang van de gewichten is veel kleiner, want de te verklaren variabele (uitgaven kleine uitkeringen per huishouden) is veel geringer in omvang. In de meeste gevallen is het teken van het effect van de kenmerken hetzelfde. Dit geldt echter niet voor het percentage allochtonen en huurwoningen. Het percentage allochtonen heeft in het verdeelmodel WWB inkomensdeel een positief effect maar in het model voor alleen de kleine uitkeringen een negatief effect. Hetzelfde geldt voor het percentage huurwoningen. Daarnaast heeft een aantal kenmerken in het verdeelmodel geen significant effect op de uitgaven kleine uitkeringen per huishouden. Het gaat hierbij om éénouderhuishoudens, arbeidsongeschikten, banengroei en banen per hoofd van de beroepsbevolking. Het kenmerk laag opleidingsniveau is niet significant in het model voor 2006, wel in dat voor 2007. De verklaringsgraad voor het model met alleen kleine uitkeringen is met bijna 50 procent in 2006 en 60 procent in 2007 veel lager dan voor de modellen waarin de uitgaven voor de WWB worden verklaard.

Eén van de belangrijkste prestatie-indicatoren van het objectieve verdeelmodel is het gemiddelde (absolute) herverdeeeffect. In tabel 6 worden de gemiddelde absolute herverdeeeffecten naar grootteklasse van gemeenten weergegeven. Hierbij wordt uitgegaan van de gemiddelde absolute herverdeeeffecten vóór ex ante inperking.

Tabel 6 Gemiddelde absolute herverdeeeffecten naar grootteklasse van gemeenten voor de modellen geijkt op de uitgaven WWB en totale uitgaven (WWB plus kleine uitkeringen) (2006-2007)

Grootteklasse van gemeenten	Model uitgaven 2006		Model uitgaven 2007	
	Zonder kleine uitkeringen	Met kleine uitkeringen	Zonder kleine uitkeringen	Met kleine uitkeringen
25-40 duizend	18.90	18.31	18.67	18.08
40-60 duizend	12.83	12.35	12.40	12.05
60-100 duizend	10.72	10.13	11.88	11.41
100-250 duizend	8.42	7.85	10.26	9.71
>250 duizend	5.06	4.89	4.63	4.92
Totaal	14.97	14.41	15.13	14.63

Bron: SEOR

Opvallend is dat de gemiddelde herverdeeeffecten voor het model waarvan de gewichten zijn geijkt op de totale uitgaven per huishouden kleiner zijn dan die voor het model dat wordt geijkt op alleen de uitgaven voor het WWB inkomensdeel. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat het totaal van WWB inkomensdeel en de kleine uitkeringen een betere maatstaf zijn voor de werkelijke bijstandsafhankelijkheid dan beide regelingen afzonderlijk.

De verschillen zijn echter beperkt. Er is dan ook geen sprake van een verstoring van de verdeling wanneer de kleine uitkeringen worden meegenomen bij de bepaling van de gewichten van het objectieve verdeelmodel.

Voor een juiste beoordeling van de gevolgen van het bundelen van de kleine uitkeringen met de WWB moet worden gekeken naar de totale budgetten (WWB plus de kleine uitkeringen). In plaats van te kijken naar absolute herverdeeeffecten is het inzichtelijker om te kijken naar budgetverschuivingen. Dit wordt besproken in de volgende paragraaf.

3.3 BUDGETVERSCHUIVINGEN

Het objectieve verdeelmodel is alleen van toepassing op gemeenten met meer dan 25 duizend inwoners. Om te bepalen wat de gevolgen zijn van de twee alternatieven voor alle gemeenten moet de volledige verdeelsystematiek worden gesimuleerd. Omdat absolute herverdeeeffecten voor kleine gemeenten niet kunnen worden berekend, wordt daarbij gekeken naar de verschuivingen in de budgetten die het gevolg zijn van de verdeelsystematiek. Bij budgetverschuivingen wordt een vergelijking gemaakt tussen de uitgaven in een bepaald jaar en

het budget dat gemeenten zouden krijgen bij toepassing van de verdeelsystematiek. Voor een juiste vergelijking wordt het macrobudget hier gelijk gesteld aan de totale uitgaven in een jaar.

De grondslag voor de verdeling van de budgetten wordt als volgt berekend:

0-25 duizend inwoners: volledig historisch gebudgetteerd (uitgaven in het ijkjaar 2006 of 2007).

25-40 duizend inwoners: $M \times \text{objectief budget} + (1-M) \times \text{uitgaven in het ijkjaar}$; M is het gewicht dat afhankelijk is van het aantal inwoners.

>40 duizend inwoners: volledig objectief gebudgetteerd.

De resulterende bedragen worden opgeteld en vervolgens wordt voor elke gemeente het aandeel in de grondslag berekend. Aan de hand van deze aandelen zijn de budgetten voor de WWB, kleine uitkeringen en het totaal (WWB plus kleine uitkeringen) berekend. Hierbij wordt rekening gehouden met de ex-ante inperking van de herverdeeleffecten van het objectieve verdeelmodel¹⁰.

Tabel 7 Budgetverschuivingen naar grootteklasse van gemeenten, inclusief ex-ante inperkingen, 2006 en 2007 (mln. euro)

Grootteklasse	Model zonder kleine uitkeringen						Model met kleine uitkeringen					
	WWB		Kleine uitkeringen		Totaal		WWB		Kleine uitkeringen		Totaal	
	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%
2006												
0-25 duizend	0.2	0.1	-16.6	-52.8	-16.4	-4.1	16.2	4.4	-16.0	-50.7	0.2	0.1
25-40 duizend	2.6	0.6	-13.1	-42.7	-10.5	-2.3	15.2	3.5	-12.6	-41.0	2.7	0.6
40-60 duizend	1.9	0.5	-6.5	-30.3	-4.6	-1.2	6.8	1.9	-6.3	-29.4	0.5	0.1
60-100 duizend	-4.2	-0.6	0.3	1.1	-3.9	-0.5	-5.7	-0.8	0.2	0.9	-5.4	-0.8
100-250 duizend	2.5	0.2	4.5	12.3	7.0	0.7	-1.0	-0.1	4.4	11.9	3.4	0.3
>250 duizend	-3.0	-0.2	31.4	140.5	28.4	2.1	-31.7	-2.4	30.2	135.3	-1.4	-0.1
2007												
0-25 duizend	0.1	0.0	-13.7	-50.1	-13.7	-3.7	13.3	3.8	-13.2	-48.2	0.0	0.0
25-40 duizend	1.8	0.4	-11.5	-41.5	-9.7	-2.2	13.0	3.2	-11.0	-39.9	2.0	0.5
40-60 duizend	2.7	0.8	-6.6	-32.5	-3.8	-1.1	7.0	2.1	-6.4	-31.6	0.7	0.2
60-100 duizend	3.2	0.5	0.3	1.1	3.4	0.5	2.1	0.3	0.2	0.9	2.3	0.4
100-250 duizend	6.2	0.7	2.9	8.4	9.1	0.9	3.8	0.4	2.8	8.1	6.7	0.7
>250 duizend	-13.9	-1.1	28.6	140.2	14.7	1.2	-39.2	-3.1	27.6	135.2	-11.7	-0.9

Bron: SEOR

In 0 staan de budgetverschuivingen (ten opzichte van de uitgaven) die ontstaan als gevolg van het budgetteren op basis van het verdeelmodel. Hierbij wordt uitgegaan van twee modellen; het

¹⁰ Budgetverschuivingen voor ex-ante inperking van de herverdeeleffecten staan in bijlage 5.

model waarin de gewichten zijn geïjkt op alleen de uitgaven WWB en het model waarin de gewichten zijn geïjkt op uitgaven WWB plus de uitgaven voor kleine uitkeringen.

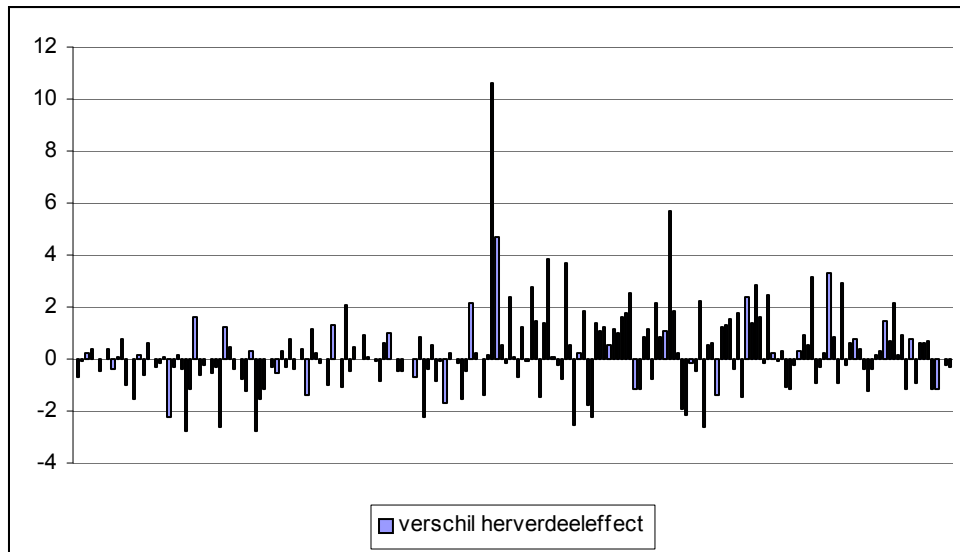
Wanneer de budgetten worden berekend op basis van het model zonder de kleine uitkeringen (dus geïjkt op alleen de uitgaven WWB inkomensdeel) gaan de kleinere gemeenten, met name de gemeenten met minder dan 25 duizend inwoners, erop achteruit voor wat betreft het totale budget (WWB inkomensdeel plus kleine uitkeringen). Zo bedraagt in 2006 het budget voor gemeenten met minder dan 25 duizend inwoners bijna €17 miljoen ofwel 4,1 procent minder dan de uitgaven in dat jaar. Dit is het gevolg van het feit dat het aandeel van de kleine uitkeringen in de totale uitgaven (WWB plus kleine uitkeringen) voor kleine gemeenten groter is dan voor grote gemeenten. Het model is echter geïjkt op alleen de uitgaven van de WWB. Wanneer de budgetten op basis van deze gewichten worden berekend pakt dit nadelig uit voor de budgetten voor kleine uitkeringen voor de groep van kleine gemeenten. Met andere woorden, bij de bepaling van de gewichten van het verdeelmodel is niet meegewogen dat de verdeling van de kleine uitkeringen afwijkt van die van de WWB.

Wanneer de budgetten worden berekend op basis van het verdeelmodel dat is geïjkt op uitgaven WWB plus de uitgaven voor kleine uitkeringen wordt wel rekening gehouden met de afwijkende verdeling van WWB en de kleine uitkeringen. Het gevolg hiervan is dat kleine gemeenten weliswaar inleveren voor wat betreft de kleine uitkeringen (in 2006 is het budget kleine uitkeringen € 16 miljoen lager dan de uitgaven in dat jaar), maar ontvangen ze voor het budget WWB juist € 16 miljoen meer. Dus, per saldo verandert er weinig wanneer wordt gekeken naar het totale budget. Als gevolg van het meewegen van de kleine uitkeringen bij het bepalen van de gewichten van het verdeelmodel is voor kleine gemeenten het aandeel in het WWB budget iets hoger dan hun aandeel in de uitgaven in de WWB. Voor de kleine uitkeringen geldt het tegenovergestelde.

De budgetverschuivingen voor het totale budget (WWB plus kleine uitkeringen) lijken voor het model met kleine uitkeringen sterk op de budgetverschuivingen voor de WWB voor het geval dat de kleine uitkeringen niet worden meegenomen in de bepaling van de gewichten van het verdeelmodel. Dit kan in 0 worden gezien door de twee kolommen met schaduwachtergrond te vergelijken. De eerste kolom is in feite de huidige situatie waarin alleen het WWB inkomensdeel onder de verdeelsystematiek valt. De tweede kolom met schaduwachtergrond is de situatie waarbij zowel de WWB als de kleine uitkeringen onder de verdeelsystematiek vallen én waarin de kleine uitkeringen worden meegewogen. In termen van budgetverschuivingen zijn de verschillen tussen deze twee situaties beperkt in omvang.

In het voorgaande is geconstateerd dat wanneer de kleine uitkeringen worden meegenomen in de verdeelsystematiek, de effecten op de totale budgetverschuivingen gering zijn en sterk overeen komen met de budgetverschuivingen die optreden bij de verdeling van het budget voor het WWB inkomensdeel (dus de huidige situatie waarbij kleine uitkeringen geen enkele rol spelen). Deze budgetverschuivingen zijn berekend voor grootteklassen van gemeenten. Dit sluit niet uit dat voor individuele gemeenten er alsnog sprake kan zijn van forse budgetverschuivingen. In figuur 2 is het verschil tussen het herverdeeleffect in de huidige situatie (alleen WWB) en het herverdeeleffect voor de situatie waarin kleine uitkeringen worden meegewogen in de verdeelsystematiek weergegeven voor de groep gemeenten met meer dan 25 duizend inwoners (voor gemeenten met minder dan 25 duizend inwoners is er sowieso geen sprake van een verschil).

Figuur 2   *Verskil tussen herverdeeeffect model WWB en herverdeeeffect model totale uitgaven (2007)*

Bron: SEOR

Uit de figuur volgt dat er voor verreweg de meeste gemeenten weinig verschil is tussen de herverdeeeffecten in de huidige situatie en de herverdeeeffecten bij toepassing van het model waarin de kleine uitkeringen worden meegewogen in de verdeelsystematiek. Voor de meeste gemeenten valt het verschil binnen een bandbreedte van -2 tot +2 procent. Er zijn slechts drie gemeenten voor welke het verschil groter is dan 4 procent met daaronder een uitschieter waarvoor het verschil tussen de herverdeeeffecten groter is dan 10 procent.

3.4   CONCLUSIE

Wanneer de kleine uitkeringen niet worden meegenomen bij de herschatting van gewichten (variant 1) is er wel sprake van substantiële verschuivingen en gaan kleine gemeenten erop achteruit. Dit is het gevolg van het feit dat de relatieve omvang van kleine uitkeringen in de totale uitgaven voor kleine gemeenten groter is dan voor grote gemeenten. Wanneer de kleine uitkeringen worden meegenomen bij de herschatting van de gewichten van het verdeelmodel (variant 2) verandert er per saldo niet veel. De effecten op de totale budgetverschuivingen zijn gering en komen sterk overeen met de budgetverschuivingen die optreden bij de verdeling van het budget voor het WWB inkomensdeel (dus de huidige situatie waarbij kleine uitkeringen geen enkele rol spelen).

4 VARIANTEN VERDEELMODEL 2010

In de hoofdstukken 2 en 3 zijn de resultaten van het herijken van de gewichten van het objectieve verdeelmodel besproken. Hierbij is uitgegaan van de verdeelmaatstaven van het verdeelmodel APE2008.25. In verband met een veranderde meetmethodiek van het aantal banen op COROP niveau is aandacht besteed aan het kenmerk banengroei (hoofdstuk 2). In hoofdstuk 3 is ingegaan op de gevolgen van de bundeling van de budgetten voor kleine uitkeringen met het budget voor het WWB inkomensdeel. De conclusie is dat wanneer het verdeelmodel geijkt wordt op de totale uitgaven (dus variant 2: uitgaven WWB inkomensdeel en de uitgaven voor kleine uitkeringen) de gevolgen van bundeling voor de budgetverdeling gering zijn.

In dit hoofdstuk wordt het uiteindelijke verdeelmodel 2010 gepresenteerd. In tabel 8 wordt een overzicht gegeven van de twee varianten voor het verdeelmodel 2010. Hierbij wordt aangegeven hoe de maatstaven zijn gedefinieerd en welke peiljaren zijn gebruikt bij de herijking. In de laatste kolom staan de gewichten van de verschillende maatstaven. Het best werkende model is variant 2: geijkt op de uitgaven WWB inkomensdeel plus de uitgaven voor de kleine uitkeringen (per huishouden) voor het jaar 2007.

Tabel 8 *Maatstaven en peilmomenten verdeelmodel 2010, geijkt op uitgaven WWB inkomensdeel plus uitgaven kleine uitkeringen 2007*

Verdeelkenmerk	Niveau	Peiljaar	Variant 1: Model zonder kleine uitkeringen	Variant 2: Model met kleine uitkeringen
<i>Sociale en demografische structuur</i>				
Lage inkomens (in % van huishoudens met inkomen van 15-64 jaar) ^a	Gem.	2004-2006	22.837	24.204
Eenouder huishoudens van 15-44 jaar (in % van huishoudens van 15-64 jaar) ^a	Gem.	2005-2007	68.413	68.407
Arbeidsongeschikten (in % van inwoners van 15-64 jaar)	Gem.	2007	-23.755	-23.740
Totaal alloctonen van 15-64 jaar (in % van inwoners van 15-64 jaar) ^a	Gem.	2005-2007	5.387	5.036
Laagopgeleiden 15-64 jaar (in % van inwoners 15-64 jaar) ^a	Gem.	2005-2007	4.790	4.869
Aantal huurwoningen (in % van de totale woningvoorraad)	Gem.	2007	3.406	3.231
Bevolkingsgroei (jaarlijkse stijging van de inwoners 15-64 jaar) ^b	Gem.	2002-2007	-27.537	-29.337
<i>Centrumfunctie en stedelijkheid</i>				
Relatief regionaal ktalantepotentieel	Gem.	2007	1.674	1.725
Inwoners stedelijkheid gebied (OAD 1+2+3) per 100 inwoners	Gem.	2007	-1.299	-1.407
<i>Conjunctuur en economische structuur</i>				
Werkzame beroepsbevolking (in % van de beroepsbevolking) ^a	COR.	2005-2007	-28.370	-31.239
Banen handel & horeca (in % van het totaal aantal banen)	COR.	2006	-17.364	-18.599
Procentuele banengroei ^c	COR.	2002-2005	-9.262	-8.089
Totaal aantal banen per hoofd van de beroepsbevolking	COR.	2006	-2.258	-2.481
<i>Overig</i>				
Vaste voet per huishouden van 15-64 jaar	-	-	2801.018	3130.895

a: driejaarsgemiddelde, b: procentuele groei over een periode van 5 jaar, c: procentuele groei over een periode van 3 jaar

Bron: SEOR

In hoofdstuk 3 is geconcludeerd dat de gevolgen van het bundelen van de budgetten voor de kleine uitkeringen met het budget voor het WWB inkomensdeel gering zijn wanneer wordt uitgegaan van een verdeelsystematiek waarin het objectief verdeelmodel wordt geijkt op de totale uitgaven (variant 2). In dit model wordt rekening gehouden met het feit dat het aandeel van de kleine uitkeringen in de totale uitgaven voor kleinere gemeenten groter is dan voor grote gemeenten. Op grond van deze bevinding gaat de voorkeur uit naar het model met kleine uitkeringen (laatste kolom in tabel 8).

In bijlage 4 wordt een alternatief gepresenteerd waarin uitgegaan wordt van een andere banengroei.

5 OORZAKEN VAN DE BUDGETVERANDERING TUSSEN 2008 EN 2009

Bij de vaststelling van de budgetten voor het uitvoeringsjaar 2009 is gebleken dat de budgetten voor een aantal gemeenten aanzienlijk lager uitvielen dan die voor het uitvoeringsjaar 2008. De sterke daling van het budget voor sommige gemeenten heeft vier mogelijke oorzaken.

De eerst mogelijke oorzaak hangt samen met het ‘overslaan’ van een uitgavenjaar bij de vaststelling van de budgetten voor 2009. Wanneer er sprake is van een trendmatige daling van de uitgaven over relevante jaren, betekent het overslaan van een uitgavenjaar een relatief grote verandering. Hierdoor verandert de grondslag voor dergelijke gemeenten en zal hun aandeel in het macrobudget wijzigen. Gegeven de verdeelsystematiek WWB inkomensdeel kan worden verwacht dat deze oorzaak met name een rol speelt voor kleine en middelgrote gemeenten, omdat deze groep geheel of gedeeltelijk op basis van historische kosten wordt gebudgetteerd.¹¹

Een tweede mogelijkheid is de ‘gewone’ aanpassing van de budgetten als gevolg van de actualisering van de waarden van de verdeelmaatstaven. Hierbij moet worden bedacht dat maatstaven waarvan de meetmethodiek is gewijzigd voor het uitvoeringsjaar 2009 niet zijn aangepast.

Een derde mogelijkheid is de mogelijke invloed van het niet herijken van het verdeelmodel. Voor het uitvoeringsjaar 2009 is, in tegenstelling tot voorgaande jaren, het verdeelmodel niet herschat op basis van geactualiseerde gegevens, maar is gebruik gemaakt van gewichten zoals die zijn bepaald voor het uitvoeringsjaar 2008.

De vierde mogelijkheid tot slot is dat ten opzichte van 2008 is het macrobudget in 2009 met ongeveer 4 procent afgenomen. Er is dus minder budget te verdelen tussen gemeenten.

Het is natuurlijk niet noodzakelijk het geval dat de budgetdalingen voor sommige gemeenten het gevolg is van slechts één van deze factoren, maar samenhangt met meerdere.

Aanpak

Om te bepalen wat de bijdrage is geweest van elk van deze vier mogelijke oorzaken zijn de gemeentelijke budgetten voor alternatieve situaties gesimuleerd. Het gaat hierbij om de volgende simulaties:

- Uitgangssituatie: gebruik van verdeelmodel APE2008.25, waarbij de procedure voor uitvoeringsjaar 2009 is gevolgd (met de daarbij behorende verdeelmaatstaven en gewichten).
- Uitgaven $t-3$: gebruik van verdeelmodel APE2008.25 (met de daarbij behorende verdeelmaatstaven en gewichten), maar met gebruik van uitgaven $t-3$ in plaats van uitgaven $t-2$.

---

¹¹ Dat dit het geval is blijkt ook uit het feit dat het vooral kleinere gemeenten zijn waarop de dempingsregel van toepassing is geweest.

- Wijzigingen meetmethodiek: gebruik van verdeelmodel APE2008.25 (met de daarbij behorende verdeelmaatstaven en gewichten), uitgaven $t-2$, maar de waarden voor maatstaven waarvan de meetmethodiek is veranderd (percentage huurwoningen, percentage banen handel en horeca, procentuele banengroei en aantal banen in percentage van de beroepsbevolking) zijn wel geactualiseerd.¹²
- Herschatten van het model: gebruik van een herschat model APE2008.25, uitgaven $t-2$, maar alle verdeelmaatstaven worden geactualiseerd.
- Gelijkstellen macrobudget: gebruik van verdeelmodel APE2008.25 (met de daarbij behorende verdeelmaatstaven en gewichten), uitgaven $t-2$, maar het macrobudget voor 2009 wordt gelijkgesteld aan het budget van 2008.

Voor elk van deze varianten worden de budgetten van alle gemeenten (dus ook kleine gemeenten) berekend waarbij de gebruikelijke procedure wordt gevolgd zoals ook het Ministerie van SZW die toepast voor de berekening van de gemeentelijke budgetten. De simulaties zullen gevolgen hebben voor de budgetten en daarmee budgetverschuivingen (ten opzichte van de uitgangssituatie) met zich brengen en van invloed zijn op het aantal gemeenten dat onder de dempingsregeling valt.

5.1 BUDGETVERSCHUIVINGEN

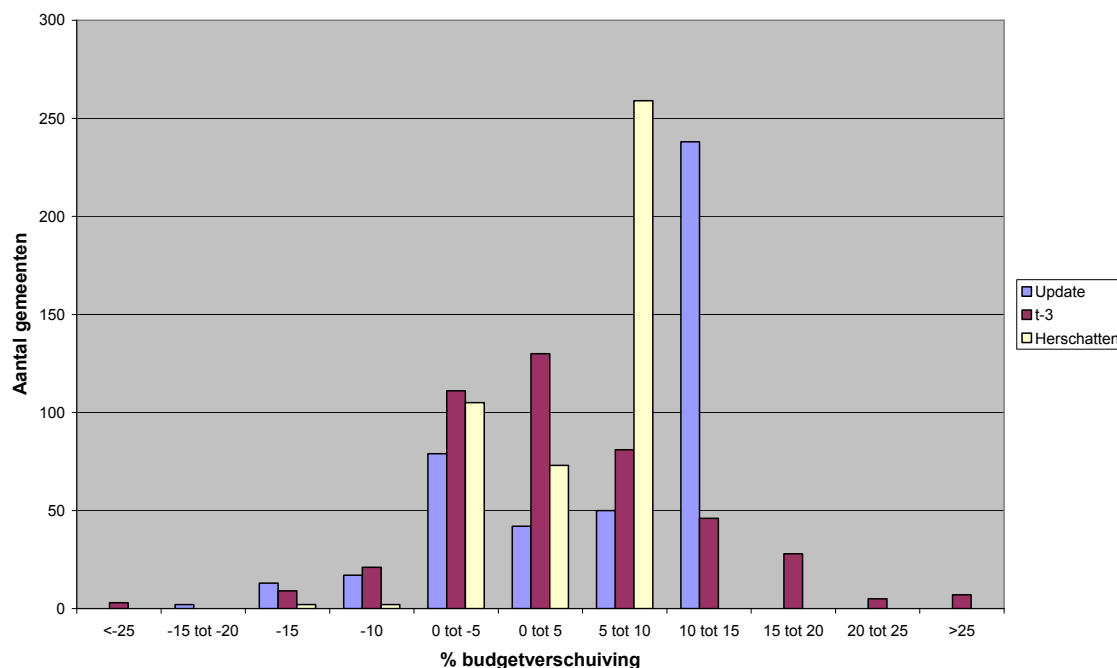
Een verandering in de uitgangssituatie zal verschuivingen in de objectieve budgetten met zich brengen. Door voor elk van de simulaties de ‘nieuwe’ budgetten te vergelijken met de werkelijke budgetten in de uitgangssituatie, kan worden bepaald wat een belangrijke oorzaak is in de relatief sterke daling van de budgetten voor sommige gemeenten. Onderstaande figuur geeft per simulatie¹³ de procentuele budgetverschuivingen voor gemeenten weer.

---

¹² Bij de berekening van de budgetten is besloten om de maatstaven waarvan de meetmethodiek is veranderd niet te actualiseren.

¹³ De simulatie waarbij het macrobudget voor 2009 gelijk wordt gesteld aan het budget van 2008, wordt hier niet meegenomen, aangezien voor alle gemeenten geldt dat ze ongeveer 4 procent meer budget krijgen.

Figuur 3 Procentuele budgetverschuiving per simulatie ten opzichte van uitgangsmodel.

Bron: SEOR

Uit de figuur blijkt dat het niet updaten van de maatstaven waarvan de meetmethodiek is veranderd en het overslaan van een uitgavenjaar bij de vaststelling van de budgetten voor 2009 het meeste van invloed zijn op de verschuivingen in het budget. Voor deze simulaties is de spreiding het grootst. Een positieve verandering houdt in dat een gemeente als gevolg van de aanpassing meer budget krijgt in vergelijking met de uitgangssituatie en een negatief percentage duidt op een afname. Met name bij het overslaan van het basisjaar valt op dat een aantal gemeenten er aanzienlijk meer budget bij krijgt, het gaat hierbij dan voornamelijk om kleine gemeenten, die historisch worden gebudgetteerd. Tabel 9 geeft de budgetverschuivingen weer voor alle gemeenten en alleen voor de gemeenten groter dan 25.000 inwoners. Door het weglaten van de kleine gemeenten valt het aantal positieve verschuivingen aanzienlijk lager uit, terwijl het aantal negatieve verschuivingen nagenoeg gelijk blijft.

Tabel 9 Budgetverschuivingen per simulatie naar gemeentegrootte.

	Alle gemeenten		Gemeenten > 25.000	
	Negatieve verschuiving	Positieve verschuiving	Negatieve verschuiving	Positieve verschuiving
Update	111	330	111	92
t-3 i.p.v. t-2	144	297	118	85
Herschatten	109	332	109	94

Bron: SEOR

5.2 DEMPINGSREGELING

Zoals eerder beschreven is bij de vaststelling van de budgetten voor het uitvoeringsjaar 2009 gebleken dat de budgetten voor een aantal gemeenten aanzienlijk lager uitvielen dan die voor het uitvoeringsjaar 2008. Om dergelijke budgetdalingen in te perken is besloten om eenmalig een zogenaamde dempingsregel in te voeren. De dempingsregeling houdt in dat het budget voor 2009 niet lager kan zijn dan 90 procent van het definitieve budget voor 2008. De regeling is (op macroniveau) budgettair neutraal. Dit betekent dat het geld dat gemeenten er op grond van de regeling bij krijgen, wordt opgebracht door de overige gemeenten.

Eerst wordt gekeken welke gemeenten op basis van het berekende inkomensdeel voldoen aan de 10 procentnorm. Vervolgens wordt dit gecompenseerd tot exact de 10 procentnorm. Het totaalbedrag dat hiermee gepaard gaat komt ten laste van gemeenten die niet aan de 10 procentnorm voldoen. Als gevolg hiervan zal een aantal gemeenten wel aan de 10 procentnorm voldoen en in aanmerking komen voor compensatie. Deze compensatie komt ten laste van gemeenten die na de eerste verlaging nog steeds niet voldoen aan de 10 procentnorm. Dit proces wordt herhaald totdat er geen gemeenten meer zijn die onder de 10 procentnorm vallen.

Een direct gevolg van historische budgettering is dat budgetten niet altijd goed aansluiten bij de werkelijke uitgaven, zeker niet wanneer deze uitgaven sterk veranderen van jaar tot jaar. Verwacht mag worden dat naarmate het uitgavenjaar dichterbij het uitvoeringsjaar komt te liggen de aansluiting tussen budget en werkelijke uitgaven beter wordt.

In de tabel 10 is het aantal gemeenten weergegeven dat onder de dempingsregeling valt voor de verschillende simulaties.

Tabel 10 Aantal gemeenten onder dempingsregeling per simulatie, naar gemeentegrootte.

Aantal inwoners	N	Uitgangsmodel	Update	t-3	Herschatten	Macrobudget 2008
0-25 duizend	238	126	52	58	78	93
25-40 duizend	104	26	17	8	17	12
40-60 duizend	42	2	10	1	3	1
60-100 duizend	32	4	6	0	5	0
100-150 duizend	13	0	2	0	0	0
150-250 duizend	8	0	1	0	0	0
> 250 duizend	4	0	0	0	0	0
Totaal	441	158	88	67	103	107
Bedrag (mln.€)		15.8	13.4	2.9	9.7	7.6

Bron: SEOR

In de uitgangssituatie vallen 158 gemeenten onder de dempingsregeling. In totaal gaat het hier om een bedrag van € 15,8 miljoen op een macrobudget van € 3,7 miljard. Als we kijken naar aantallen, dan zien we dat met name kleine gemeenten onder de regeling vallen.

Het updaten van de waarden voor maatstaven waarvan de meetmethodiek is veranderd, heeft als gevolg dat er minder gemeenten onder de dempingsregeling vallen. Bij de kleine gemeenten is de afname het sterkst, terwijl er bij (middel)grote gemeenten nu iets meer gemeenten onder de

regeling vallen. Het totaalbedrag dat gemoeid is met de dempingsregeling neemt af tot ongeveer € 13,4 miljoen.

Bij de variant waar geen uitgavenjaar wordt overgeslagen (en dus wordt gekeken naar de historische uitgaven 2006) blijkt dat 67 gemeenten onder de regeling vallen. In alle grootteklassen is er een daling ten opzichte van het uitgangsmodel. Bij deze simulatie vallen de minste gemeenten onder de dempingsregeling en zou het bedrag dat ermee is gemoeid nog ongeveer € 3 miljoen zijn.

Indien het objectieve verdeelmodel wordt herschat met geactualiseerde gegevens, dan vallen uiteindelijk nog 103 gemeenten onder de dempingsregeling. Dit is een daling ten opzichte van het uitgangsmodel, maar deze daling is minder sterk dan bij de andere simulaties. Het bedrag van € 9,7 miljoen ligt echter wel lager dan bij de simulaties waarbij de waarden voor maatstaven waarvan de meetmethodiek is veranderd worden geüpdate.

Het blijkt dat indien in 2009 het macrobudget gelijk wordt gesteld aan het budget in 2008 nog 107 gemeenten onder de dempingsregeling zouden vallen. Deze desbetreffende gemeenten worden allen (gedeeltelijk) op basis van historische uitgaven gebudgetteerd.

Uit tabel 11 blijkt dat de daling van het aantal gemeenten dat onder de dempingsregeling valt zich in alle regio's voordoet. Voor bijna alle simulaties is de daling ten opzichte van het uitgangsmodel het sterkst in de regio Zuid. Alleen bij de update van de maatstaven is de daling het sterkst in de regio Noord.

Tabel 11 Aantal gemeenten onder dempingsregeling per simulatie, naar regio.

Aantal inwoners	N	Uitgangsmodel	Update	t-3	Herschatten	Macrobudget 2008
Noord	68	22	10	11	15	15
Oost	87	24	19	9	16	16
West	178	67	36	35	44	47
Zuid	108	45	23	12	28	29
Totaal	441	158	88	67	103	107

Bron: SEOR

5.3 VERKLARINGEN

Het blijkt dat met name de kleine gemeenten onder de dempingsregeling vallen. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat kleine en middelgrote gemeenten geheel of gedeeltelijk op basis van historische uitgaven worden gebudgetteerd. Wanneer deze uitgaven relatief sterk dalen, daalt ook hun aandeel in het macrobudget en daarmee het uiteindelijke budget. Middelgrote gemeenten worden gedeeltelijk op basis van historische uitgaven gebudgetteerd. Een (sterke) daling van de uitgaven voor deze gemeenten zal slechts in beperkte mate van invloed zijn op de budgetten.

Grote gemeenten worden geheel gebudgetteerd op basis van het objectieve verdeelmodel en voor deze groep spelen historische uitgaven slechts een beperkte rol.

Tabel 12 Daling uitgaven 2005-2007 en relatie met dempingsregeling.

Aantal inwoners	N	Uitgaven2007/uitgaven2005<-10%		Uitgaven2007/uitgaven2005>0%	
		Aantal	Waarvan onder de dempingsregeling	Aantal	Waarvan onder de dempingsregeling
0-25 duizend	238	103	102	49	0
25-40 duizend	103	37	22	11	0
40-60 duizend	42	15	3	4	0
60-100 duizend	32	13	4	2	0
100-150 duizend	13	5	0	0	0
150-250 duizend	8	4	0	0	0
> 250 duizend	4	2	0	0	0
Totaal	441	179	131	66	0

Bron: SEOR

In tabel 12 wordt de ontwikkeling in de uitgaven over de periode 2005-2007 berekend. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen gemeenten waarvan de uitgaven met meer dan 10 procent dalen en gemeenten waarvan de uitgaven gelijk blijven of stijgen. Bij 103 van de 238 kleine gemeenten zijn de uitgaven met meer dan 10 procent gedaald. Daarvan vallen 102 onder de dempingsregeling. Ook onder middelgrote en grote gemeenten zijn gemeenten waarvan de uitgaven meer dan 10 procent dalen maar het aantal dat onder de dempingsregeling valt is veel minder. Dit is het gevolg van het feit dat kleine gemeenten geheel worden gebudgetteerd op basis van historische uitgaven. Een daling van de uitgaven heeft dan altijd rechtstreeks gevolgen voor de budgetaandelen. Dit geldt in mindere mate voor middelgrote gemeenten en voor grote gemeenten alleen wanneer de uitkomsten van de objectieve verdeling worden ingeperkt met de ex-ante inperking.

Ter vergelijking is ook gekeken naar gemeenten waarvan de uitgaven over de periode 2005/2007 niet dalen. Geen van deze gemeenten valt onder de dempingsregeling van 2009. Hieruit blijkt dat er een directe relatie bestaat tussen de ontwikkeling van de historische uitgaven en de kans dat een gemeente in 2009 onder de dempingsregeling valt.

5.4 CONCLUSIES

Zonder de dempingsregeling zou het budget voor sommige gemeenten in 2009 aanzienlijk lager zijn geweest dan in 2008. Wat is hiervan nu de voornaamste oorzaak? Om hier antwoord op te geven is via simulaties gekeken naar de gevolgen van:

- Het overslaan van een uitgavenjaar;
- Het niet updaten van de waarden van de maatstaven waarvan de meetmethodiek is veranderd;
- Het niet herijken van het verdeelmodel;

- Het afnemen van het macrobudget.

Op basis van de verschillende simulaties kan worden geconcludeerd dat het overslaan van een uitgavenjaar ($t-2$ in plaats van $t-3$) een belangrijke oorzaak is geweest van het feit dat een groot aantal gemeenten er in 2009 meer dan 10 procent op achteruit ging ten opzichte van 2008. Andere mogelijke oorzaken, zoals het niet herschatten van het verdeelmodel en het afnemen van het macrobudget, hebben weliswaar invloed, maar zijn niet de belangrijkste oorzaken.

Verder blijkt het dat voornamelijk kleine gemeenten onder de dempingsregeling vallen. Dit hangt samen met het feit dat kleine en middelgrote gemeenten geheel of gedeeltelijk op basis van historische uitgaven worden gebudgetteerd. Er blijkt namelijk een directe relatie te bestaan tussen de ontwikkeling van de historische uitgaven en de kans dat een gemeente in 2009 onder de dempingsregeling valt.

6 BUDGETTEN 2010 TEN OPZICHTE VAN 2009

Bij de vaststelling van de (voorlopige) budgetten voor het uitvoeringsjaar 2009 bleek dat een groot aantal gemeenten er meer dan 10 procent op achteruit ging ten opzichte van de budgetten van 2008. Het ging hierbij met name om kleine gemeenten. Het overslaan van een uitgavenjaar ($t-2$ in plaats van $t-3$) bleek een belangrijke oorzaak. Andere mogelijke oorzaken zoals het niet herschatten van het verdeelmodel en daling van het macrobudget hebben weliswaar invloed, maar zijn niet de belangrijkste oorzaken.

Om de sterke daling van de budgetten in 2009 te compenseren is besloten tot het eenmalig invoeren van een dempingsregeling waarbij de maximale daling werd beperkt tot 10 procent ten opzichte van de budgetten in het uitvoeringsjaar 2008. Een relevante vraag is of uitspraken kunnen worden gedaan over de kans dat in het uitvoeringsjaar 2010 opnieuw een groot aantal gemeenten er sterk op achteruitgaat (ten opzichte van de voorlopige budgetten 2009). Om deze vraag te beantwoorden zijn de budgetten voor 2010 gesimuleerd. Deze simulatie is uitgevoerd onder de volgende veronderstellingen:

1. Het macrobudget voor zowel WWB inkomensdeel 65- als 65+ wordt gelijk gesteld aan de (voorlopige) macrobudgetten van 2009;
2. Het objectieve verdeelmodel wordt herschat en herijkt op uitgaven 2007;
3. Er vindt geen correctie plaats voor het aantal huishoudens omdat het aantal huishoudens 2009 niet bekend is;
4. Er wordt voor de historische uitgaven net als voor het uitvoeringsjaar 2009 uitgegaan van het tijdstip $t-2$. Voor het uitvoeringsjaar 2010 betekent dit dat moet worden uitgegaan van uitgaven 2008. Deze zijn (op het moment van onderzoek) niet voor alle gemeenten bekend. Voor gemeenten waarvoor uitgaven 2008 nog niet bekend zijn, worden uitgaven 2007 gebruikt zonder verdere correctie. In totaal gaat het hierbij om 16 gemeenten waarvan verreweg het grootste deel behoort tot de kleine gemeenten.
5. Er wordt bij de berekening van de objectieve budgetten uitgegaan van de meest actuele scores op de kenmerken in het verdeelmodel.

Het macrobudget voor 2010 was op het moment dat de analyses werden uitgevoerd nog niet bekend. De omvang van het macrobudget heeft uiteraard grote invloed op het aantal gemeenten dat onder de 10 procentnorm valt (zie hoofdstuk 5). Daarom is ook nog een simulatie uitgevoerd waarbij wordt aangenomen dat ten opzichte van 2009 het macrobudget van 2010 evenveel afneemt als tussen 2008 en 2009, te weten 3,87 procent.

Tabel 13 Aantal gemeenten dat er ten opzichte van het vorige uitvoeringsjaar meer dan 10 procent op achteruit gaat.

Grootteklasse:	Uitvoeringsjaar 2009		Uitvoeringsjaar 2010		Uitvoeringsjaar 2010, daling macrobudget met 4%	
	<10%	Totaal aantal	<10%	Totaal aantal	<10%	Totaal aantal
0-25 duizend	126	238	19	238	24	238
25-40 duizend	26	104	3	104	9	104
>40 duizend	6	99	4	99	18	99
Totaal	158	441	26	441	51	441
Bedrag demping (mln. euro)	15.7		3.6		8.0	

Bron: SEOR

Uit de tabel blijkt dat het aantal gemeenten dat er, ten opzichte van het uitvoeringsjaar 2009, meer dan 10 procent op achteruit gaat veel geringer is dan in het uitvoeringsjaar 2009 (waar een vergelijking werd gemaakt met het uitvoeringsjaar 2008). In het uitvoeringsjaar 2009 vielen 158 gemeenten onder de dempingsregeling. In 2010 is het aantal gemeenten dat er meer dan 10 procent op achteruitgaat nog maar 26. Ook hier gaat het met name om kleine gemeenten.

Ook het bedrag dat moet worden herverdeeld wanneer de dempingsregeling zou worden voortgezet is veel geringer. In het uitvoeringsjaar 2009 was dit nog bijna € 16 miljoen. In het uitvoeringsjaar 2010 is dit, zou er een dempingsregeling zijn, € 3.6 miljoen.

Bij de beoordeling van deze resultaten moet wel worden bedacht dat veranderingen in het macrobudget niet zijn meegenomen. Wanneer bijvoorbeeld het macrobudget voor het uitvoeringsjaar 2010 lager is dan dat voor 2009, zal het budget voor alle gemeenten dalen en neemt de kans dat meer gemeenten er meer dan 10 procent op achteruitgaan toe. Het omgekeerde geldt natuurlijk ook. In de derde kolom is de simulatie weergegeven, waarbij het budget met bijna 4 procent afneemt (dezelfde daling als in 2009 zich voordeed). Als gevolg hiervan verdubbelt het aantal gemeenten dat er meer dan 10 procent op achteruit gaat. Het totale aantal blijft ook dan fors minder dan in 2009. De toename doet zich voornamelijk voor bij gemeenten in de grootteklasse 40 tot 60 duizend.

Ook moet bij de beoordeling van de resultaten rekening worden gehouden met het feit dat geen correctie is toegepast voor het aantal huishoudens in 2009. Voor groeigemeenten betekent een dergelijke correctie dat het budget toeneemt, voor krimpgemeenten dat het budget daalt. Ook dit kan van invloed zijn op het aantal gemeenten dat er meer dan 10 procent op achteruitgaat ten opzichte van 2009. Verder zijn van de verdeelmaatstaven nog niet de meest actuele waarden bekend, welke wel worden gebruikt bij de feitelijke budgetverdeling. Tot slot zijn de uitgaven 2008 niet voor alle gemeenten bekend en is voor die gemeenten waarvoor de uitgaven 2008 ontbreken gebruik gemaakt van uitgaven 2007.

BIJLAGE 1 VERANDERDE MEETMETHODIEK HUURWONINGEN

Een van de aanleidingen om het verdeelmodel te herschatten is het feit dat voor een aantal maatstaven de meetmethodiek is veranderd. Hierbij gaat het onder andere om het percentage huurwoningen.

Het percentage huurwoningen wordt bepaald op basis van de uitkomsten van SYStem WOningVoorraad (Syswov), het informatiesysteem van het Ministerie van VROM. In 2006 (en ook 2007) wijken de Syswov resultaten (aanzienlijk) af ten opzichte van de resultaten in de jaren daarvoor. Hierbij zijn de verschillen voor individuele gemeenten vrij groot. Onderstaande tabel geeft hier een overzicht van.

Tabel B1 Overzicht aandeel huurwoningen, in procenten

	2004	2005	2006	2007
Gemiddeld aandeel huurwoningen Nederland	44,3	43,6	44,2	43,4
Verandering gemiddeld aandeel huurwoningen t.o.v. jaar ervoor	-	-0,7	0,5	-0,7
Minimum verandering aandeel huurwoningen t.o.v. jaar ervoor	-	-2,5	-9,7	-2,5
Maximum verandering aandeel huurwoningen t.o.v. jaar ervoor	-	1,7	14,1	1,5

Bron: SEOR

Uit de tabel blijkt dat in 2006 voor (een deel van) de gemeenten een aanzienlijke verschuiving heeft plaatsgevonden tussen de huur- en koopwoningen. In het meest extreme geval neemt voor een gemeente het aandeel huurwoningen met 14 procent toe en voor een andere gemeente met bijna 10 procent af. Voor de andere jaren ligt deze verschuiving tussen ongeveer -2.5 procent (minimum) en 1.7 procent (maximum).

Deze verschuiving tussen de (particuliere) huursector en de koopsector ten opzichte van eerdere Syswov cijfers wordt veroorzaakt doordat gebruik is gemaakt van nieuwe gegevens. In vorige Syswov berekeningen, tot 2006, werd de huur/koop verhouding in de woningvoorraad periodiek geïjkt wanneer een nieuw Woningbehoefte Onderzoek (WBO) beschikbaar kwam. Omdat het WBO gebaseerd is op een enquête moest daarbij rekening worden gehouden met een statistische onzekerheid. De WBO-cijfers werden dan ook niet op gemeentelijk niveau gebruikt maar op een globaal regionaal niveau. De Syswov berekeningen van de eigendomsverhouding in de gemeentelijke woningvoorraad werden hierop afgestemd.

In 2006 is het Woononderzoek Nederland (WoON) beschikbaar gekomen. Dit onderzoek is de opvolger van het WBO en is eveneens gebaseerd op een enquête en daarmee niet geschikt voor een ijking van de Syswov berekeningen op gemeentelijk niveau. Ten behoeve van het huurbeleid heeft het Ministerie van VROM echter de beschikking gekregen over gegevens uit het zogenaamde 'WOZ-bestand'. Op basis van deze gegevens is door VROM een schatting gemaakt van het percentage huur- en koopwoningen in de gemeentelijke woningvoorraad. De percentages

zijn gebruikt bij de bepaling van de relatieve verschillen tussen de gemeentelijke percentages koopwoningen en het landelijke percentage. Toepassing van deze verhoudingscijfers op het nationale percentage koopwoningen volgens het recente WoON 2006 leverde een schatting op van de gemeentelijke huur/koop-verhoudingen die in Syswov 2006 zijn gebruikt. Landelijk komt het percentage huurwoningen uit op het percentage dat volgt uit het WoON 2006 ongeveer 44 procent (zie ook bovenstaande tabel). Maar hoe dat verschilt per gemeente wordt hoofdzakelijk bepaald door de uit het WOZ-bestand afkomstige informatie.

(ABF Research: <http://gemeente.incijfers.nl/info/AbfSyswov.html>).

**BIJLAGE 2 VERANDERDE MEETMETHODIEK BANEN OP
COROP NIVEAU**

Tabel B2 Overzicht banengroei 2004/2005, 2005/2006 en 2006/2007, COROP

COROP	Banengroei 2004/2005 (%)	Banengroei 2005/2006 (%)	Banengroei 2006/2007 (%)
Nederland totaal	0.40	9.83	2.67
Oost-Groningen	0.44	7.91	-0.81
Delfzijl en omgeving	-1.85	-1.89	1.92
Overig Groningen	0.31	9.68	1.44
Noord-Friesland	0.73	3.78	1.24
Zuidwest-Friesland	0.29	6.29	3.49
Zuidoost-Friesland	0.41	10.88	2.09
Noord-Drenthe	-0.30	5.18	2.03
Zuidoost-Drenthe	0.35	7.44	4.03
Zuidwest-Drenthe	0.63	15.56	2.33
Noord-Overijssel	1.24	8.03	1.49
Zuidwest-Overijssel	1.04	10.84	0.31
Twente	0.41	10.43	3.75
Veluwe	1.31	14.00	3.21
Achterhoek	3.86	5.32	3.53
Arnhem/Nijmegen	-0.37	8.40	2.84
Zuidwest-Gelderland	0.74	13.14	5.65
Utrecht	0.94	10.89	2.30
Kop van Noord-Holland	1.55	17.49	2.17
Alkmaar en omgeving	0.79	8.75	1.86
IJmond	0.77	6.73	1.00
Agglomeratie Haarlem	-0.86	9.91	0.56
Zaanstreek	0.18	4.92	1.01
Groot-Amsterdam	0.69	11.53	2.17
Het Gooi en Vechtstreek	-1.84	12.46	0.44
Aggl. Leiden en Bollenstreek	0.65	9.56	2.06
Agglomeratie 's-Gravenhage	-0.08	5.52	1.79
Delft en Westland	-0.60	13.07	2.74
Oost-Zuid-Holland	-0.41	9.79	2.32
Groot-Rijnmond	-0.09	10.19	3.41
Zuidoost-Zuid-Holland	-0.25	11.07	0.40
Zeeuwsch-Vlaanderen	-0.98	2.46	0.96
Overig Zeeland	0.00	6.35	3.56
West-Noord-Brabant	0.51	11.99	2.41
Midden-Noord-Brabant	1.19	13.51	4.30
Noordoost-Noord-Brabant	1.63	11.72	2.84
Zuidoost-Noord-Brabant	-0.40	12.63	3.18
Noord-Limburg	0.51	10.49	4.36
Midden-Limburg	-1.24	13.26	2.12
Zuid-Limburg	-1.48	8.09	1.51
Flevoland	1.66	12.75	7.18
Onbekend	1.21	-45.33	33.09

Bron: CBS statline

In tabel B2 is voor alle COROP regio's de procentuele banengroei voor en na de trendbreuk weergegeven. Op landelijk niveau bedraagt de groei van het aantal gemeten banen bijna 10 procent. Dit betekent dat er met de nieuwe systematiek (WALVIS) meer banen gemeten worden dan met de oude systematiek (EWL). De invloed van de veranderde systematiek is niet voor alle COROP regio's even groot. Zo worden er in de COROP regio groot Amsterdam in 2006 ruim 11 procent meer banen gemeten terwijl in Delfzijl en omgeving het aantal gemeten banen daalt.

Tabel B3   Overzicht banengroei 2004/2005, 2005/2006 en 2006/2007 naar bedrijfstak

Bedrijfstak	Banengroei 2004/2005 (%)	Banengroei 2005/2006 (%)	Banengroei 2006/2007 (%)
Totaal	0.40	9.84	2.66
Landbouw, bosbouw en visserij	-2.02	23.71	0.83
Delfstoffenwinning	0.00	-11.11	0.00
Industrie	-2.68	0.48	0.95
Openbare voorzieningsbedrijven	-13.79	0.00	0.00
Bouwnijverheid	0.27	1.34	1.06
Reparatie consumentenartikelen; handel	-1.20	7.55	3.31
Horeca	-0.78	18.75	5.26
Vervoer, opslag en communicatie	-2.30	5.19	1.12
Financiële instellingen	1.57	34.11	2.02
Verhuur en zakelijke dienstverlening	5.52	27.51	5.16
Openbaar bestuur; sociale verzekeringen	-2.34	-0.40	0.80
Onderwijs	0.21	3.20	3.93
Gezondheids- en welzijnzorg	2.29	0.99	0.71
Cultuur, recreatie en ov. dienstverl.	0.00	13.00	2.88

Bron: CBS statline

De omvang van de trendbreuk tussen 2005 en 2006 verschilt sterk naar bedrijfstak. Zo neemt het aantal gemeten banen in de bedrijfstak financiële instellingen met 34 procent toe. Voor de bedrijfstak verhuur en zakelijke dienstverlening is dit ruim 27 procent. In de bedrijfstak gezondheids- en welzijnzorg (een grote bedrijfstak) is dit percentage slechts 1 procent.

BIJLAGE 3 PROCENTUELE VERSCHILLEN BUDGET EN UITGAVEN BIJ VERDEELMODEL MET EN ZONDER KLEINE UITKERINGEN

In hoofdstuk 4 zijn de gevolgen van het bundelen van de budgetten voor de kleine uitkeringen met het budget voor het WWB inkomensdeel inzichtelijk gemaakt door te kijken naar de budgetverschuivingen tussen grootteklassen van gemeenten. In plaats daarvan kan ook gekeken worden naar het gemiddelde procentuele verschil tussen uitgaven en budget, uitgesplitst naar respectievelijk WWB, kleine uitkeringen en het totaal. De percentages zijn, analoog aan de berekening van de herverdeeffecten van het objectieve verdeelmodel, berekend als de gemiddelde absolute procentuele verschillen tussen budget en uitgaven. Dus, voor elke gemeenten wordt het absolute procentuele verschil berekend tussen uitgaven en budget. Vervolgens worden deze per grootteklasse van gemeenten opgeteld en gemiddeld. Dit is gedaan in tabel B4.

Tabel B4 Gemiddelde absolute procentuele verschillen tussen budget en uitgaven uitgesplitst naar WWB, kleine uitkeringen en totaal (%)

Grootteklasse:	Model zonder kleine uitkeringen			Model met kleine uitkeringen		
	WWB	Kleine uitkeringen	Totaal	WWB	Kleine uitkeringen	Totaal
2006						
0-25 duizend	0.05	58.09	5.86	6.73	55.83	0.06
25-40 duizend	6.16	45.60	7.11	8.79	43.91	6.03
40-60 duizend	12.84	36.35	12.74	13.13	35.52	12.35
60-100 duizend	10.72	27.81	10.30	10.65	27.23	10.14
100-250 duizend	8.42	37.07	8.16	8.15	36.40	7.85
>250 duizend	5.06	136.55	6.01	4.74	132.14	4.92
Totaal	3.96	50.52	7.26	8.17	48.71	3.81
2007						
0-25 duizend	0.02	54.10	5.21	6.20	52.03	0.02
25-40 duizend	5.91	45.89	6.76	8.00	44.21	5.76
40-60 duizend	12.41	36.04	12.22	12.50	35.37	12.05
60-100 duizend	11.89	30.89	11.62	11.80	30.21	11.42
100-250 duizend	10.26	29.69	10.15	10.01	29.10	9.72
>250 duizend	4.64	155.99	5.96	4.33	151.41	4.93
Totaal	4.00	48.45	6.97	7.81	46.77	3.88

Bron: SEOR

In het model zonder kleine uitkeringen is voor de kleine gemeenten (< 25 duizend inwoners) er sprake van een relatief groot verschil tussen budget en uitgaven. Dit is het gevolg van het feit dat voor kleine gemeenten het aandeel van de uitgaven voor kleine uitkeringen in de totale uitgaven relatief groot is en hiermee geen rekening wordt gehouden in de verdeelsystematiek. Wanneer hiermee wel rekening gehouden wordt komen de verschillen tussen budget en uitgaven nagenoeg

overeen met de huidige situatie waarin alleen uitgaven voor het WWB inkomensdeel een rol spelen. In de tabel is dit aangegeven door de kolommen met de grijze achtergrond.

Bij de berekening van de procentuele verschillen tussen budget en uitgaven in tabel B4 is geen rekening gehouden met de ex-ante inperking van de herverdeeffecten van het objectieve verdeelmodel. In tabel B5 wordt hiermee wel rekening gehouden. Voor de kleine gemeenten (<25 duizend inwoners) heeft de ex-ante inperking geen gevolgen. Voor de overige grootteklassen van gemeenten nemen de gemiddelde procentuele verschillen tussen budget en uitgaven af. Dit is een direct gevolg van het feit dat bij de ex-ante inperking deze verschillen worden beperkt.

Tabel B5 Gemiddelde absolute procentuele verschillen tussen budget en uitgaven uitgesplitst naar WWB, kleine uitkeringen en totaal, inclusief ex-ante inperking (%)

Grootteklasse:	Model zonder kleine uitkeringen			Model met kleine uitkeringen		
	WWB	Kleine uitkeringen	Totaal	WWB	Kleine uitkeringen	Totaal
2006						
0-25 duizend	0.05	53.27	5.86	6.75	50.91	0.06
25-40 duizend	2.42	46.06	4.57	5.91	44.32	2.44
40-60 duizend	5.68	37.13	5.73	6.31	35.94	5.61
60-100 duizend	5.69	28.80	5.28	5.94	27.93	5.45
100-250 duizend	5.44	35.39	5.20	5.58	34.49	5.30
>250 duizend	3.92	139.62	4.94	3.72	134.76	3.94
Totaal	1.86	48.15	5.46	6.37	46.19	1.84
2007						
0-25 duizend	0.02	53.64	5.21	6.21	51.45	0.01
25-40 duizend	2.34	45.97	4.37	5.34	44.25	2.36
40-60 duizend	5.42	35.09	5.35	5.83	34.16	5.35
60-100 duizend	5.74	31.64	5.52	6.19	30.74	5.80
100-250 duizend	5.83	26.25	5.68	5.79	25.69	5.48
>250 duizend	3.69	159.02	5.00	3.42	154.08	4.10
Totaal	1.82	48.08	5.07	5.92	46.25	1.81

Bron: SEOR

BIJLAGE 4 VARIANT VERDEELMODEL 2010

In hoofdstuk 4 is de voorkeursvariant van het verdeelmodel 2010 gepresenteerd. In deze variant is uitgegaan van de gemiddelde banengroei over de periode 2002-2005. In deze bijlage wordt een alternatieve variant gepresenteerd waarin wordt uitgegaan van de gemiddelde banengroei over de periode 2001-2004. Deze definitie van de maatstaf banengroei sluit na de banengroei 2002-2005 het beste aan bij de criteria voor maatstaven in het verdeelmodel (zie hoofdstuk 3). De overige alternatieven zijn inhoudelijk minder aantrekkelijk vanwege de trendbreuk in 2005/2006 die het gevolg is van de veranderde meetmethodiek van het CBS.

Ook hier worden de uitkomsten van het verdeelmodel zonder en met kleine uitkeringen gepresenteerd.

Tabel B6 Maatstaven en peilmomenten verdeelmodel 2010, geijkt op uitgaven WWB inkomensdeel plus uitgaven kleine uitkeringen 2007

Verdeelkenmerk	Niveau	Peiljaar	Model zonder kleine uitkeringen	Model met kleine uitkeringen
<i>Sociale en demografische structuur</i>				
Lage inkomens (in % van huishoudens met inkomen van 15-64 jaar) ^a	Gem.	2004-2006	23.392	24.760
Eenouder huishoudens van 15-44 jaar (in % van huishoudens van 15-64 jaar) ^a	Gem.	2005-2007	69.430	69.643
Arbeidsongeschikten (in % van inwoners van 15-64 jaar)	Gem.	2007	-24.982	-25.063
Totaal allochtonen van 15-64 jaar (in % van inwoners van 15-64 jaar) ^a	Gem.	2005-2007	5.239	4.888
Laagopgeleiden 15-64 jaar (in % van inwoners 15-64 jaar) ^a	Gem.	2005-2007	4.743	4.833
Aantal huurwoningen (in % van de totale woningvoorraad)	Gem.	2007	3.286	3.089
Bevolkingsgroei (jaarlijkse stijging van de inwoners 15-64 jaar) ^b	Gem.	2002-2007	-26.377	-28.133
<i>Centrumfunctie en stedelijkheid</i>				
Relatief regionaal ktalantenpotentieel	Gem.	2007	1.674	1.730
Inwoners stedelijkheid gebied (OAD 1+2+3) per 100 inwoners	Gem.	2007	-1.334	-1.455
<i>Conjunctuur en economische structuur</i>				
Werkzame beroepsbevolking (in % van de beroepsbevolking) ^a	COR.	2005-2007	-30.033	-33.034
Banen handel & horeca (in % van het totaal aantal banen)	COR.	2006	-17.787	-18.861
Procentuele banengroei ^c	COR.	2001-2004	-15.243	-15.246
Totaal aantal banen per hoofd van de beroepsbevolking	COR.	2006	-2.435	-2.646
<i>Overig</i>				
Vaste voet per huishouden van 15-64 jaar	-	-	2987.199	3325.158

a: driejaarsgemiddelde, b: procentuele groei over een periode van 5 jaar, c: procentuele groei over een periode van 3 jaar

Bron: SEOR

BIJLAGE 5 BUDGETVERSCHUIVINGEN VOOR EX-ANTE INPERKING

In tabel 7 van hoofdstuk 3 worden de effecten van de manier waarop kleine uitkeringen in de verdeelsystematiek worden verwerkt weergegeven. Hierbij is rekening gehouden met de ex-ante inperking van de herverdeeleffecten van het objectieve verdeelmodel. In tabel B7 worden ook budgetverschuivingen weergegeven maar wordt de ex-ante inperking niet meegenomen. Het belangrijkste verschil in de uitkomsten is dat er als gevolg van de ex-ante inperking minder budget verschuift tussen grootteklassen van gemeenten. Voor de kleine gemeenten (< 25 duizend inwoners) heeft de ex-ante inperking geen invloed en zijn de resultaten exact gelijk aan die van tabel 7 in hoofdstuk 3.

Tabel B7 Budgetverschuivingen naar grootteklasse van gemeenten, exclusief ex-ante inperking, 2006 en 2007 (mln. euro)

Grootteklasse	Model zonder kleine uitkeringen						Model met kleine uitkeringen					
	WWB		Kleine uitkeringen		Totaal		WWB		Kleine uitkeringen		Totaal	
	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%
2006												
0-25 duizend	0.2	0.1	-16.6	-52.8	-16.5	-4.1	16.2	4.4	-16.0	-50.7	0.2	0.1
25-40 duizend	5.4	1.2	-13.0	-42.4	-7.6	-1.7	18.3	4.2	-12.4	-40.7	5.8	1.3
40-60 duizend	7.8	2.1	-6.3	-29.2	1.7	0.4	12.0	3.3	-6.1	-28.4	6.1	1.6
60-100 duizend	-0.5	-0.1	0.5	1.7	-0.2	0.0	-2.6	-0.4	0.4	1.4	-2.4	-0.3
100-250 duizend	14.0	1.4	5.0	13.6	19.3	1.8	8.4	0.8	4.7	13.0	13.5	1.3
>250 duizend	-27.0	-2.0	30.4	136.0	2.8	0.2	-52.0	-3.9	29.4	131.7	-23.2	-1.7
2007												
0-25 duizend	0.1	0.0	-13.7	-50.1	-13.7	-3.7	13.3	3.8	-13.2	-48.2	0.1	0.0
25-40 duizend	3.1	0.8	-11.4	-41.3	-8.4	-1.9	14.6	3.6	-11.0	-39.7	3.6	0.8
40-60 duizend	3.5	1.0	-6.5	-32.3	-3.0	-0.8	7.5	2.2	-6.4	-31.5	1.1	0.3
60-100 duizend	10.5	1.7	0.5	2.1	10.8	1.6	8.7	1.4	0.5	1.9	8.9	1.4
100-250 duizend	18.7	2.0	3.4	9.8	22.1	2.3	14.3	1.5	3.2	9.3	17.5	1.8
>250 duizend	-35.2	-2.8	27.8	136.0	-8.2	-0.6	-56.7	-4.5	26.8	131.5	-30.7	-2.4

Bron: SEOR